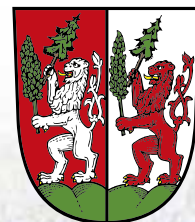

Bělohradské listy

Vydáno 26. 4. 2019 • Ročník XIX • Cena 16 Kč

2 / 2019

Objektivem Bělohradských listů

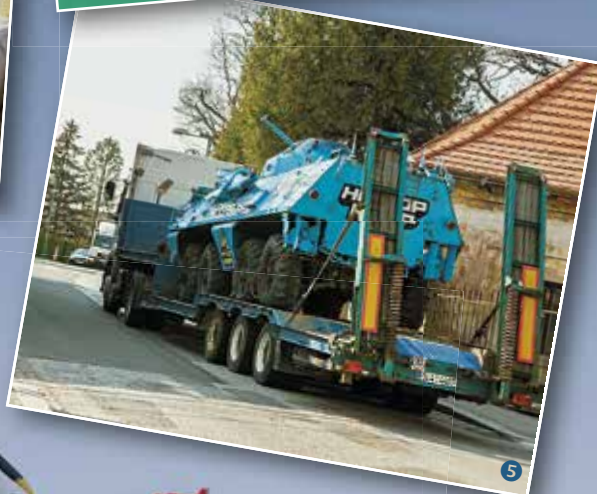
2

3

4

5

6

7

8

9

Foto: Alena Fléglová, Ladislav Stuchlík,
Petr Laušman, Václav Lejdar

- 1 Dětský jarmark - projekt „Abeceda peněz“
- 2 Beseda pro děti na myslivně
- 3 Divadélko pro děti o velikonočním jarmarku
- 4 Neobvyčejné stroje Jindřicha Jedličky
- 5 Průjezd Bělohradem
- 6 Kraslice malovala celá rodina
- 7 Motocykl Čechie od Jindřicha Jedličky
- 8 Velikonoční výstava
- 9 Jarní beránci

Jak jsme potkali lidi (2)

Cesta do Prahy

Loni v červnu jsme jely na muzikál. Dvě auta, v nich osm ženských mezi padesátkou a šedesátkou. Teploměr ukazoval hodně přes třicet, úmorná vedra trvala už od poloviny května.

Bylo páteční odpoledne, hradecká dálnice rozkopaná a svedená do dvou úzkých pruhů. Navíc na ni nějaký „odpovědný činitel“ vpustil americkou vojenskou kolonu. Jak geniální asi musí být mozek, který pro průjezd kolony vybere tu nejvypjatější dopravní špičku? Obrněné transportéry a hammary ucpaly úzké pruhy jako špunt. Vzduch se tetelil horkem a páchl výfukovými plyny. Nálada řidičů i pasažérů byla vražedná.

Nakonec jsme se doplazily do Prahy jen s hodinovým zpožděním. Na výjezdu z dálnice auto hrklo a já měla najednou prázdné kolo. Později se ukázalo, že jsem nepíchla, ale nějaký ostrý předmět (odražený kámen nebo kus železa) mi z boku prorazil gumu. Díra osm centimetrů. Na odbočovacím pruhu zastavit nemůžete. I kdyby někoho taková šílenost napadla, kamiony valící se v těsném závěsu by ho slisovaly na placku. Zastavit se dalo až v místech, kde je odstavný pruh. Dobrého půl kilometru po prázdném kole. Každý metr mě bolel.

Druhé auto jsme ztratily už v popojíždějí koloně, zůstaly jsme samy. Čtyři ženské, z nichž ani jedna nemá dost síly, aby dostala Oktávii kombi na hever a uvolnila šrouby.

Činorodá Andulka začala žhavit telefon. Obvolala pojišťovnu, asistenční službu, služby řidičům a všechny složky policie: městskou, státní i dálniční. Všude jí sdělili, že je pátek, stojíme na špatném místě a dostanou se k nám nejdříve za dvě hodiny. „To je pozdě,“ sdělila jim Andulka. „Když za hodinu a půl nebudeme v Paláci kultury, propadnou nám lístky.“

„Tento přízemní důvod jednoho z policistů tak pohoršil, že se na ni osopil, ať si kolo vymění sama. „Snad vás to v autošcole naučili, nebo ne?“

Nemělo to říkat. Andulka začala hulákat do telefonu: „Co si to dovolujete? Víte, kolik je mi let? A kolik je vám? Řekněte mi vaše jméno a hodnost!“

Policista, zaskočený povely, jí to vyklopil.

Teprve později jsme si vzpomněly, co nás učili v autošcole, když nám bylo dvacet. Tehdy lehkou škodovku stopětku zvedla na hever i ženská, ale podle našeho učitele to neměla zapotřebí.

Vyučovací hodina probíhala takto: „Dnes budeme měnit gumy. Chlapi nastoupí k autu. Dámy, vy zůstanete sedět na lavičce a dáte si zatím cigárko. Pokud v budoucnu píchnete, stoupnete si před auto a zvednete pravou ruku.“

Tenkrát ani jeho, ani nás nenapadlo, že taky jednou zestárneme. Instruktaž fungovala dobrých třicet let. Jenže po padesátce vám stopování začne připadat trapné, a tak rezignujete a čekáte na asistenční službu.

Andulka nerezignuje nikdy. „Musíme to zkusit,“ řekla. „Třeba se stane zázrak a někdo zastaví.“

Tak jsme to zkoušely. Na rovném úseku dálnice jsme byly vidět už z dálky. Čtyři stopující světlovlasé ženy s připravenou rezervou a heverem. Z dálky to mohlo vypadat i zajímavě. Ale znáte to: Z dálky lyceum, zblízka muzeum. Kdyby nám bylo

jen o nějakých pětáctičet méně, zastavil by každý druhý. Ted' otrávení a naštvání řidiči odvraceli hlavy, nic atraktivního už neviděli a navíc všichni po dlouhém stání v koloně spěchali.

Auto se šinula krokem, protože ucpaná dálnice se teprve rozjížděla. Vzduch se tetelil horkem a většina nákladňáků jedoucích v bližším pravém pruhu měla otevřená okna. Andulka hlasitě četla jména firem na bocích a k většině dodávala nějakou vtipnou nebo kousavou průpověďku tak hlasitě, že ji bylo slyšet až do kabiny.

Když nás míjel postarší nákladňák s nápisem Martin Packa* na dveřích, zahulákala: „Martine Packo, vylez z té staré konzervy a vyměň nám kolo!“

Auto uhnulo ke krajnici a zastavilo.

„Ted' vyleze a dá ti pár facek,“ pravila Danka vřeštěcky.

Ale na rozpálený asfalt vyskočil mladý kluk a zeptal se: „Potřebujete pomoc?“

Úžasně rychle vyměnil kolo, ovšem ne dost rychle, aby ho Andulka nestačila podrobit výslechu.

„Odkud jste?“

„Z Bydžova.“

Zajásala. „To jsme sousedi. „My jsme z Nové Paky a z Bělohradu. Kolik je vám let?“

„Čtyřiařacet.“

„Ale to jste musel chodit do školy s mým synem.“

Ukázalo se, že s ním opravdu do školy chodil, a v tom momentu jsme byli skoro rodina. Měla jsem pocit Raisova pantáty Bezouška, který ztracen v daleké Praze, potkal krajana z Podkrkonoší.

Mladý muž uklidil hever i píchlé kolo a peníze odmítl se slovy: „To nestojí za řeč. Lidi si přece musejí pomáhat.“

Spadla nám čelist a v tu chvíli bychom ho všechny čtyři klidně adoptovaly, protože něco takového jsme už řadu let neslyšely. Dodnes na něj s vděčností vzpomínáme.

Muzikál jsme stihly. Druhý den jsem marně hledala otevřený pneuservis, protože se mi nechťelo jet sto třicet kilometrů po rozmlácených silnicích na rezervě. Jenže v sobotu ráno byly všechny dostupné servisy zavřené. Nepomohl ani internet, který nabízel pouze provozovny na opačném konci Prahy. Zdena si vzpomněla, že nějaký pneuservis je v Počernicích, a tak jsme vyrazily. Našly jsme čtyři zavřené. Teprve pátý byl otevřený. V něm mladý kluk, Ukrajinec, který nás vzal přednostně, protože jsme byly zdaleka. Ochoťně našel stejné kolo namísto zničeného a peníze, které jsem mu k ceně kola přidávala navíc za laskavost, odmítl se slovy: „To je v pořádku. Šťastnou cestu.“

Vracely jsme se domů v povznesené náladě, protože setkání s dobrými a laskavými lidmi vás vždycky potěší.

Přejí vám krásné jaro, příjemné cestování po českých silnicích a dobré lidi na nich.

Hana Marie Körnerová

* Packa - jméno muselo být kvůli zákonu „na ochranu osobnosti“ změněno.

2/2019

z obsahu čísla

Bělohrad místo duchovní síly

Karel Václav Rais
a bělohradské divadlo

Jak jsme chovali
bource morušového

Historie domu čp. 97

Martina Voňku
chytily běžky na „Kačíráku“

Další číslo vyjde: 21. 6. 2019

Fotografie na obálce:
01 Socha Iva na přilbici
Ladislav Stuchlík

24 Magnolie u zámku
Alena Fléglová

BĚLOHRADSKÉ LISTY - Časopis Bělohradu a okolí

Periodický tisk územního samosprávného celku Lázně Bělohrad

Vydává: Město Lázně Bělohrad. Vychází jako dvouměsíčník.

Redakční rada: Ladislav Stuchlík (šéfredaktor), Eduard Čeliš, Alena Fléglová, Hana Friedrichová, Hana Marie Körnerová, Václav Lejdar, Iva Plecháčová, Josef Špür, Ing. Pavel Šubr, Jaroslav Voves.

MK ČR pod č. E 10901, ISSN 2533-8005

Adresa: Město Lázně Bělohrad, Městské kulturní středisko, Barákova 3, 507 81 Lázně Bělohrad

Telefon, fax: 739 629 482 / 493 792 484

E-mail: mks@lazne-belohrad.cz

Sazba, tisk: Tiskárna ARPA, Kotkova 792, 544 01 Dvůr Králové nad Labem

Zeptali jsme se za vás

Proč město vydalo nový knihovní řád a co to znamená pro nás, čtenáře?

Nový knihovní řád platný od 1. ledna 2019 jsme vydali v souvislosti se změnou automatického knihovního systému a se změnami v oblasti ochrany osobních údajů. Pro nový systém KOHA, který provozujeme již od 22. října 2018, jsme se rozhodli na základě velké spokojenosti v Městské knihovně v Ústí nad Orlicí a zároveň díky finančním úsporám spojených s nákupem systému Koha, který je zcela zdarma. Navíc jsme na implementaci systému a potřebnou výpočetní techniku získali od Ministerstva kultury ČR dotaci ve výši 40 000 Kč z programu VISK.

Mezi důležité změny v sazebníku poplatků, který je přílohou knihovního řádu, je změna systému poplatků v případě nedodržení výpůjční doby. Od nového roku je účtován poplatek ve výši 1,- Kč za knihu a den prodlení. Výpůjční doba 30 dnů zůstala zachována, ale v případě, že kniha není rezervována jiným čtenářem, máte možnost si výpůjční dobu nejdříve po 14 dnech prodloužit až o dalších 60 dní. Věříme, že takto nastavený poplatek přiměje čtenáře k tomu, aby vraceli knihy včas, a proto se žádaná kniha dostane dříve k ostatním čtenářům. Často se totiž stávalo, že kniha nebyla ostatním čtenářům dostupná i půl roku.

Dobrou zprávou je zavedení registračního poplatku pro krátkodobé návštěvníky, což ocení zejména lázeňští hosté, chalupáři, případně i lidé,

kteří městskou knihovnu navštíví jen několikrát do roka. Cenu pro krátkodobou registraci jsme stanovili na 20 Kč za měsíc.

Nový systém čtenářům přináší další výhody a služby. Jedná se zejména o upozorňování prostřednictvím e-mailu nebo SMS na blížící se konec výpůjční doby, připravenou rezervaci, upomínky a další události. Každý, kdo žije i v online světě, ocení zejména katalog knihovny, který je dostupný na adrese katalog.lazne-belohrad.cz. Prostřednictvím svého osobního účtu můžete v online katalogu knihy vyhledávat, rezervovat, kontrolovat své výpůjčky včetně jejich historie, hlídat své platby, a dokonce si vypůjčené knihy i sami prodloužit.

Věříme, že uskutečněné změny přispějí ke zkvalitnění knihovních služeb poskytovaných Městskou knihovnou Lázně Bělohrad a povedou k větší spokojenosti čtenářů.

UPOZORNĚNÍ!

Příznivou zprávou pro všechny zapomnětlivé čtenáře je, že v měsících březnu a dubnu bylo a je možné vrátit vypůjčené knihy bez poplatku za upomínky.

*Jan Simon, vedoucí Městské knihovny Lázně Bělohrad
Tomáš Hons, referent IT Městského úřadu Lázně Bělohrad*

Kostel sv. Petra a Pavla na Byšičkách potřebuje další pomoc

kostel byl rozšířen o gotický polygonální závěr se sanktuářem v severní stěně. Při barokní přestavbě kolem roku 1720 došlo ke změně oken a vstupu do kostela, včetně provedení přístavby půlkruhové sakristie. Poslední významnou etapou byla v polovině 19. století přístavba kostelní věže, která nahradila blízkou dřevěnou zvonici. Do této stavební etapy zřejmě patří i dnešní zastřešení kostela s relativně nízkým sklonem.

Na kostel sv. Petra a Pavla dosud bohužel nebyl zpracován standardní stavebněhistorický průzkum, v rámci kterého by byly dohledány dostupné archivní prameny ke kostelu, kostelní stavba by byla do detailu prozkoumána a popsána a na základě spojení informací z archivů s poznatky na stavbě by stavební historik vysvětlil co nejpřesněji stavební vývoj kostela. To by mohlo významně pomoci nejen správnému informování o tom, jak vzácný a čím zajímavý tento kostel je, ale nyní především k pochopení toho, co se se zdívem kostela děje.

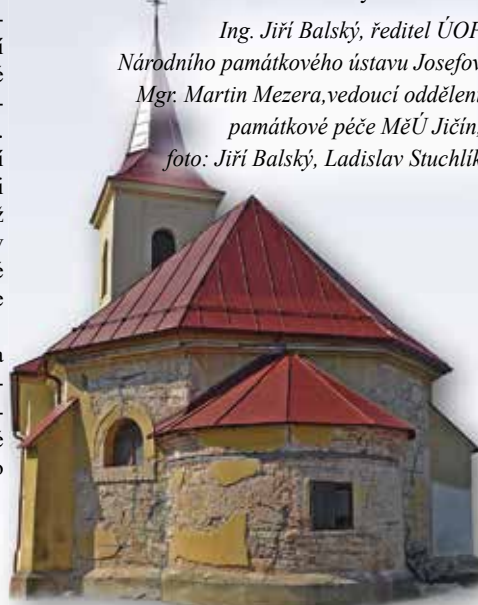
Opravy kostela byly zahájeny již v roce 2010. V rámci plánovaných prací byl zřízen drenážní systém, který ukončil nežádoucí podmačování kostela, aniž by došlo k vyschnutí hlíny při základech. Byly opraveny veškeré poruchy zdiva, které byly zjevné nebo se objevily po odstranění nesoudržných omítek. Došlo k opravě všech krovů a výměně střešní krytiny. Následovala oprava fasády a všichni zúčastnění předpokládali, že touto dobou již bude oprava kostela dokončena. Během oprav fasády se však začaly ve zdivu objevovat nové trhliny a poněkud zjednodušeně se dá říci, že se kostel rozpadá.

Bez zbytečných odkladů je proto třeba vynaložit další úsilí na sanaci vážných statických poruch zdiva. Ve špatném stavu je rovněž strop nad presbytářem, u něhož provedené sondy zjistily odtržení omítky od prkenného podhledu.

Současná zjištění vedou k závěru, že zednické práce na kostele byly v historických dobách provedeny v nízké kvalitě. Kostel ze statického hlediska narušila i přístavba věže, která stavbu jednostranně zatížila a mohla způsobit „natrhnutí zdiva“. Statik Ing. Jan Chaloupský se domnívá, že projevení skrytých poruch způsobují intenzivní tepla a sucha posledních let, která vedou k přehřívání zdiva. Kostel je stabilní v základech, ale pracuje v nadzemní části zdiva, přičemž krovky a zastřešení jsou rovněž v pořádku.

Pro nás současníky je proto velkým úkolem rozpoznat a napravit chyby našich předků, kterých se při stavbě dopustili, a celkovou opravu či spíše záchranu kostela sv. Petra a Pavla na Byšičkách zdárně dokončit. Římskokatolická farnost Lázně Bělohrad jako vlastník kostela a hlavní investor bude zřejmě potřebovat morální i finanční pomoc, aby se tohoto úkolu zodpovědně zhostila. Věříme, že se v nejbližších letech podaří společnými silami kostel sv. Petra a Pavla, krásnou dominantu Bělohradska a cíl mnohých z nás, zachránit a vrátit mu krásu historické stavby.

*Ing. Jiří Balský, ředitel ÚOP
Národního památkového ústavu Josefov
Mgr. Martin Mezera, vedoucí oddělení
památkové péče MěÚ Jičín,
foto: Jiří Balský, Ladislav Stuchlík*

Kostel sv. Petra a Pavla je nejvýraznější architektonickou dominantou Bělohradska. Zdejšímu kraji, podle dostupných informací dominuje již od 13. století. Nejstarší zmínka o kostelu se váže k roku 1267. Tehdy se pravděpodobně jednalo o jednoduchý bezvěžový kostel. Původně nestál osamoceně, ale nacházela se při něm ves, zmiňovaná od roku 1318, která zanikla v období třicetileté války.

Zatím hypoteticky lze naznačit vývoj kostela tak, že nejstarší románský či raně gotický

Starosta odpovídá

V novinách jsem se dočetl, že v Sobotce budou rekonstruovat zámek Humprecht asi za 50 milionů Kč a na rekonstrukci získali dotaci. Nemohli jste také požádat o dotaci na rekonstrukci bělohradského zámku?

Zámek Humprecht je národní kulturní památka a na jeho rekonstrukci je možné využít dotace z fondů Evropské unie. Tyto dotace je možné získat pouze na památky UNESCO a na národní kulturní památky. Bělohradský zámek je pouze kulturní památka a na rekonstrukci kulturních památek není možné žádat o dotaci z fondů Evropské unie. Mohli bychom žádat o dotaci z fondů Evropské unie. Mohli bychom žádat o dotaci např. z prostředků ministerstva kultury nebo Královéhradeckého kraje, ale tam je možné získat maximálně statisíce Kč. Tyto dotace využívá při rekonstrukci bělohradského zámku jeho současný majitel. Dále bychom mohli žádat o dotaci z programů česko-polské přeshraniční spolupráce, ale ani tam by nešlo o částky, které by výrazně pokryly náklady na rekonstrukci zámku. Národní kulturní památkou je např. i hrad Kost, který by měli jeho majitelé také letos rekonstruovat.

Jak to vypadá se zubaři v našem městě a okolí? Marně nějakého sháníme. Ze seznamu zubařů, který jsme dostali ve Všeobecné zdravotní pojišťovně, nám všichni řekli, že nové pacienty neberou. Volno mají snad jen v Liberci, ale přece nebudou cestovat tak daleko za zubařem.

Situace se stomatology v našem městě je složitá od konce roku 2016. Od té doby jsme sháněli zubaře přes inzeráty i různé instituce a kontakty, bohužel neúspěšně. Proto jsme nakonec ordinace v domě s pečovatelskou službou pronajali společnosti Ecce Dent, s. r. o. z Jilemnice, která odkoupila vnitřní stomatologické vybavení od jejich majitelů a přivedla k nám dva zubaře z Ukrajiny. Město jim také poskytlo byt v Kotykově aleji v obecním zájmu. Další anabází bylo, že tito zubaři měli obrovský problém složit v České republice příslušné zkoušky, neboť si to příliš nepřála Česká stomatologická komora, jejíž zástupci tvrdí, že českých zubařů je dost. Nakonec p. Ponomarenko zkoušky složil a vloni na podzim začal v Lázních Bělohradě ordinovat. Od občanů jsem často slyšel, že s ním jsou velice spokojeni. On ale nebyl spokojen s podmínkami od společnosti Ecce Dent s.r.o., dal jí výpověď z pracovního poměru a k 1. únoru 2019 odešel do Prahy. Od té doby opět jednáme s Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, Českou stomatologickou komorou, Královéhradeckým krajem, Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové atd. Zjistil jsem, že třeba Všeobecná zdravotní pojišťovna dává zájemcům seznam stomatologů, který pouze stahuje z webových stránek České stomatologické komory. Tento seznam navíc není aktualizován, takže většina ordinací nové pacienty opravdu nepřijímá. Nakonec se nám podařilo od VZP získat seznam 4

ordinací v Hradci Králové, které registrují nové pacienty. Na České stomatologické komoře zase tvrdí, že zdravotní pojišťovny jsou povinny zajistit občanům stomatologa, a to v blízkosti jejich bydliště (musí pacientům zajistit místní a časovou dostupnost zdravotní péče). Královéhradecký kraj vypisuje výběrová řízení, ale do nich se žádní zubaři nehlásí. Na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové jsme se domluvili, že pošlou informaci o volných místech v Lázních Bělohradě studentům závěrečných ročníků stomatologické kliniky. Zástupce společnosti Ecce Dent s.r.o. jsme pozvali na jednání rady města, kde nám popsal kroky, které společnost Ecce Dent s.r.o. učinila a činí, aby pro naše město zajistila zubaře. Od starostů jiných měst, pracovníků zdravotní pojišťovny a dalších víme, že obdobná situace je v mnoha městech a že problém s chybějícími stomatology se bude spíše zhoršovat. Často totiž ordinují zubaři v důchodovém věku a po jejich odchodu nebude náhrada.

Pavel Šubr

ZM informuje

Třetí zasedání zastupitelstva města ve volebním období 2018 až 2022 se uskutečnilo **13. února 2019** v kulturním sále hotelu Grand akciové společnosti Lázně Bělohrad. Po kontrole plnění usnesení z posledního zasedání zastupitelstva města a z jednání rady města vyslechli zastupitelé zprávu o jednání rady města, neschválili odkup pozemků p. p.č. 1217/6 (část), 1218/1 a 1595/2 v k.ú. Horní Nová Ves na základě nabídky jejich majitele a schválili darování pozemků p. p.č. 630/2, 630/17 a 630/18 v k.ú. Lázně Bělohrad pod zrekonstruovanou silnicí II. třídy v Kotykově aleji Královéhradeckému kraji. Dále vzali na vědomí rozpočtové opatření č. 13/2018, schválili rozpočtové opatření č. 1/2019 a po delší diskusi neschválili návrh na zrušení organizační složky města Městská knihovna Lázně Bělohrad a zařazení knihovnické činnosti pod organizační složku města Městské kulturní středisko Lázně Bělohrad. V dalších bodech programu zasedání schválili delegaci místostarosty Jana Pavlásky (a náhradníka Jana Flégla) jako zástupce města na valnou hromadu Vodohospodářské a obchodní společnosti, a. s., vyslechli zprávu o činnosti pracovní skupiny zastupitelstva města týkající se dopravy ve městě a zprávu o průběhu investičních akcí města. V diskusi informoval místostarosta o připravované rekonstrukci silnice do Dolního Javoří ze strany Královéhradeckého kraje a výměně plynovodu v ulicích Rašínova a Na Zátíší ze strany společnosti Innogy. V závěru zasedání pověřili zástupitelé kontrolní výbor kontrolou schválených smluv o zřízení služebnosti inženýrské sítě.

Pavel Šubr, foto: Václav Lejdar

Poznáte bělohradské věžičky?

ŘEŠENÍ NAJDETE NA STRANĚ 18

Bělohrad *místo duchovní síly*

S indickým psychologem Dr. S. Salmanem Ahmadem, Ph.D. jsem se prvně setkala v Praze v roce 2009 na přednášce o duchovnosti a meditaci. Pak ještě několikrát spolu s kamarádkou, která tlumočila naše rozhovory. V roce 2011 se podařilo uspořádat Salmanovu přednášku v Lázních Bělohradě v ZŠ s názvem „Co je smyslem mého života a jak jej naplnit“. Ještě několikrát osobně navštívil naše město, aby si v lázních domluvil pravidelné návštěvy. Od roku 2013 přijíždí skupina mladých studentů z různých univerzit Spojených států amerických. Ubytování jsou v příjemném prostředí Spa resortu Tree of Life. Do Evropy přijíždějí, aby studovali Pozitivní psychologii na Dánském institutu v Kodani, kde je Salman jejím profesorem. V rámci studia podnikají týdenní studijní cestu do České republiky. V Praze mají program na čtyři dny a pak dva dny v Lázních Bělohradě. Přijíždějí časně na jaře a s pozdním podzimem. Počasí tu bývá v tom čase nestálé a náladové. Několikrát jsem s celou skupinou absolvovala procházku na Byšička. Když studenti dostali hodinový rozhovor pro individuální meditační usebrání (jít do sebe), tak jsem se pokusila Salmanovi převyprávět mou angličtinou začátečnicka „Svatební košili“ K. J. Erbena, protože ta balada na Byšička patří. Moc se mi to nedařilo! Ale za půl roku jsem již měla překlad do anglického jazyka, který Salmana zaujal a nyní baladu zařazuje do rozhovorů se studenty.

Co je cílem návštěvy naší republiky? Rozbít negativní myšlenkové stereotypy spojené s postkomunistickými zeměmi a hledat konstruktivní způsoby řešení složitých sociálních problémů.

V Praze studenti navštěvují Pragulic (společnost, která zaměstnává osoby bez domova), Jedličkův ústav (tam se setkávají s pacienty s těžkým fyzickým postižením, poslouchají příběhy odolnosti lidí žijících s duševním onemocněním, s poruchou příjmu potravy, drogovou závislostí, bipolární poruchou). Sledují přístup institutu k práci se vzděláváním těchto osob. Na oddělení sexuologie v Bohnicích přicházejí do kontaktu s psychology a jejich pacienty - sexuálními delikventy, aby se dozvěděli o procesech léčby takto nemocných lidí. Tato návštěva je pro studenty velmi důležitá, protože Česko je známé velmi nízkou mírou recidivy pachatelů sexuálních trestních činů. Na všech těchto návštěvách je záměrem prozkoumat, jak lze pomoci lidem z okraje společnosti, aby se do ní dobře integrovali. Důležitými tématy diskuzí jsou odolnost, smysl života, psychická pohoda, pozitivní vztahy, sebestříjetí, empatie, navrácení do běžného života, osobní růst.

Po čtyřech hektických dnech v hlavním městě tráví poslední dva dny v klidném prostředí Lázní Bělohradu. Zde relaxují, přemýšlejí nad získanými poznatky, vyrážejí do přírody, meditují, poslouchají místní legendy, sdílejí své zážitky u táboráku a zkoušejí procedury Spa resortu Tree of Life. Návštěva Bělohradu se za posledních šest let stala pravidelným vrcholem celé studijní cesty a dokonalým místem k odpočinku.

Tyto cesty organizuje pan Salman Ahmad, který má titul Ph. D. v psychologii. Za svůj život vyučoval a prováděl poradenství v řadě zemí jižní Asie, na Blízkém Východě a v Evropě. Narodil se a vyrůstal v Indii, nyní žije a pracuje v Kodani, kde vede vlastní poradenskou praxi a vyučuje v oboru Psychologie a management na místní obchodní škole a univerzitě.

A jestli si někdo z čtenářů všiml dvakrát ročně vypáleného kruhu v louce vedle minigolfu, tak to je pozůstatek po večerním táborovém ohni amerických studentů v Lázních Bělohradě.

PS: Relaxovat může každý, stačí se jen sebrat a ta místa v Bělohradě navštívit!

*Hana Smolachová,
foto: Pavel Janák*

Divadelní hra Jízdní hlídka - Raisovo ochotnické divadlo

KAREL VÁCLAV RAIS

a bělohradské divadlo

Nadpis tohoto dalšího volného příběhu o divadelním životě v minulosti našeho města může vzbudit zpočátku údiv. Vždyť v bohatém básnickém i prozaickém díle našeho rodáka není ani jediná divadelní hra, v kulturně historických studiích se zabýval rodným městem i krajem, spisovateli, malíři, ale nikdy herci. A přesto se zapsal K. V. Rais výrazným způsobem do bělohradské divadelní historie jako kronikář i jako herec.

V prvním dílu knihy *Ze vzpomínek* čteme:

Roku 1860 zavítala k nám Prokopova divadelní společnost a nachlila všechno obyvatelstvo. Někteří mladí dostali i chuť se společností si zahrát a tato touhu jejich splnila. Potom se do toho pustili sami, kulisy si vypůjčili z Pecuky a sehráli „Léčení lásky“. ...Tenkrát byli od nás na studiích mladíci zvláště čilí a nadřžení... a majíc i mezi domácími lidmi několik čilých bystrých hezkých přítelkyň, připravovali o prázdninách r. 1861 prvé představení, k němuž zvolili Klicperův „Divotvorný klobouk“.

Konaly se zkoušky, ale jeviště nebylo. I vypravilo se poselství do Lužan... aby tamní ochotnictvo zapůjčilo čeho bylo nutně třeba... přinesli dvě opony a kulisy. Podium zřízeno bylo snadno a rychle: na osm soudků se položilo sedm prken vypůjčených.

Do poslední chvíle však nebylo jasné, zda se představení bude vůbec konat, protože chybělo povolení okresního hejtmána z Paky.

Ten je přes několik urgencí nedal a nakonec hru povolil nadřízený krajský hejtmán v Jičíně.

Po prvním zdaru se ochotníci starali o jeviště vlastní. Oponu a kulisy maloval známý Antonín Šulc, pozdější padělatel peněz. O těch prázdninách se hrály ještě čtyři další hry, spíše frašky, kde to některé názvy napovídají (Pometlář, Rekrutýrka v Kocourkově), poslední dvě hry již na vlastním jevišti.

Jindřich Pižl

Sám Rais se do divadla dostal ovšem později a první hru, kterou zhlédl, byl *Slepý mládenec*.

Dosud však slyším a vidím starého rytíře, šlechtěného hradníka i osleplého mládence, jak s plným patosem deklamuje, jak se mu ruce velikým citem třesou, ba jak se mu i vlasy v týle při té horlivosti zachvívají.

V druhém dílu knihy *„Ze vzpomínek“* v části o jičínských studiích uvádí:

...V studentském životě jičínském bylo mým osvěžením a radostí kromě přírody a četby divadlo. Miloval jsem je už z domova. Hned za prvního podzimku r. 1870 byl jsem překvapen zprávou, že do Jičína přijede divadelní společnost. To mi bylo naprostou novinkou, znalť jsem dosud jenom divadla ochotnická... Společnost Kozlanského byla nevelká, výprava chatrná a návštěvy bývaly skrovné...

Dále popisuje Rais představení jiných dobrých společností s výbornými herci a slušným repertoárem a pokračuje:

Návštěva divadla a láska k němu byly příčinou, že jsem si počal kupovat naše hry divadelní... a že jsem také tuze zatoužil zahrát si na našem divadle bělohradském.

O pololetních prázdninách r. 1876 zašel jsem proto doma k Jindřichu Pižlovi, mladému obchodníkovi, jenž byl hlavní osobou ochotnického divadla u nás. Byl o několik let starší než já... věnoval se obchodu svého otce, jenž byl také pokladníkem naší mladé záložny. Divadlo bylo hlavní jeho láskou. K němu jsem se tedy obrátil, byl jsem uvítán co nejsrdčněji a hned jsme smluvili, že o velikonočních svátcích budeme na paměť dvacátého výročí smrti J. K. Tyla hrát „Strakonického dudáka“, já Švandu, on Vocílku. Když jsem zas odjel do Jičína rozepsal jsem všechny úlohy, věru že jsem „Strakonického dudáka“ uměl zpaměti celého. Pižl zatím doma všechno připravoval, vybral herce, rozdal úlohy, sehnal potřebné hudebniny. Když jsem přijel na velikonoce, byly den za dnem zkoušky...

Dorotku hrála slečna Matylda Ledererová, hezká brunetka, Rosavu Karolinka Malých,

Vlevo K. V. Rais s bratry

Pižlova příbuzná. Kalafunou byl osvědčený ochotník Václav Vlach, pozdější bělohradský hoteliér a starosta. Všechna hra mi šla hladce, jenom s projevy lásky k dívce i k matce byla potíže náramná. Hrozně jsem se ostýchal a styděl. Nic však nebylo platno, musilo se poslouchat, režisér Pižl a ředitel Malý nepovolili. Ach, což o to. Dorotka stála za objetím, ale bylo to na jevišti, před lidmi. Byl jsem nevinný prostý hoch a s milou Dorotkou jsem tehdy kromě té úlohy snad ani nepromluvil.

V pondělí velikonoční se hrálo divadlo a v školním sále bylo nabitó. Vše dopadlo výborně, potlesku bylo hojně. Naše maminka byla také a na očích jejích i na úsměvu jsem potom poznal, že byla se mnou spokojena a že měla i tichou radost...

O prázdninách jsme hráli dvakrát a sice na divadle letním, jež bylo postaveno nad struhou v hostinské zahradě pana Malého. Dal jsem se také na úlohy komické a s Pižlem jsme provedli nejednu švandu.... Při návštěvách svých v domově sedával jsem u něho v krámě,... hovořili jsme o divadle... a dělali přípravy k příštím zábavám.

S Doročkou... nehrál jsem však už nikdy, bývala potom z domova a po nějakém čase se vdala.

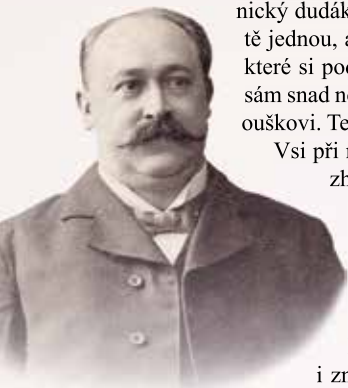
Bělohradské divadlo rád si ještě vzpomínám. Byly to milé časy.

Nebyla to však první role, ve které Rais na divadelních prknech vystoupil, v prvním díle Vzpomínek naleznete milou příhodu Raise - školáka.

... jsem si také sám zahrál na divadle. Ochotníci připravovali Šamberkovu Svatojanskou pouť a v ní jsou také dva učedníci. I byli k tomu vybráni Rudolfek ze školy a já. Měli jsme hrát dva uličníky pražské, kteří v zahradní restauraci provádějí své kousky, ba i na stoly skáčí, ale nikdo toho s námi nenacvičoval, při zkouškách se jen řeklo, že máme dovádět a podle toho to potom dopadlo. Stáli jsme, krásně nedělně ustrojeni jako dva jelimánkové. Pan učitel Lopatář nám následujícího dne pravil: "No, vy jste to kluci, provedli."

Ale vraťme se k Tylově báchorce. Strakonický dudák se objevuje v Raisově díle ještě jednou, a to v jeho obzvlášť milé knize, které si podle dcery p. Míškové - Raisové sám snad nejvíce cenil, totiž v Pantátu Bezouškovi. Tento roztomilý dědoušek z Horní Vsi při návštěvě syna advokáta v Praze zhlédne v Národním divadle právě tuto rozmarnou pohádku.

V knize uvedený náznak děje, charakteristika postav i reakce prostého moudrého venkovana ukazují hluboký vztah spisovatele k této hře i znalost duše prostých lidí z Podkrkonoší.

Poštmistr Václav Malý

Jiří Vacek, foto: archiv

Město Lázně Bělohrad si připomnělo významné výročí 160 let od narození bělohradského rodáka, spisovatele K. V. Raise. Ve čtvrtek 28. února zajeli představitelé města starosta ing. Pavel Šubr, místostarosta Jan Pavlásek a vedoucí Městského kulturního střediska Ladislav Stuchlík do Prahy - Vínohrad položit na spisovatelův hrob vzpomínkový věnec. Hrob je udržovaný.

V neděli 7. 4. proběhl na počest spisovatelova narození v sále lázní vzpomínkový večer. Na něm velmi hezky promluvila o K. V. Raisovi paní Jitka Mečířová, která mimo jiné přečetla úryvek z knihy „Ze vzpomínek I.“ ve které Rais popisuje své dětství v Bělohradě. Vzpomínkový večer pokračoval vystoupením souboru Pifferaios. Na počest spisovatelova narození bude ještě zařazena připomínka v programu Mezinárodního folklorního festivalu Pod Zvičinou v červnu 2019. K výročí spisovatelova narození byl také vydán papírový vystřihovací model jeho rodného domu, který stával na horním konci náměstí. Model je možné zakoupit v Památníku K. V. Raise.

VÝROČKA PROSTŘEDŇÁCKÝCH HASIČŮ

„Řekni mi, prosím tě, co ty máš společného s hasičema?“ ptá se mě jednu únorovou sobotu k večeru manželka, když ji povídám, že vyrazím na výroční schůzi hasičů z Prostřední Nové Vsi. Manželka měla pravdu, hasičem jsem nikdy nebyl, ale hasičská zbrojnice v Prostředňáku mi tak nějak přirostla k srdci. V Mandžursku, v Jínových bytech bydlela moje babička a já v padesátých letech tady v nově opravené a po zuby narvané klubovně poprvé viděl televizní hokej, a na návsi, kde cvičili i hasiči, jsem s kluky proháněl míčudu...

Ale zpátky k té únorové výroče. „Když se koná tahle naše hasičská sešlost, musí se navařit fajnovej hovězí guláš a k němu dobrý pivo,“ vysvětluje mi **Zdeněk Hátle**, sice rodák z Lukavce, ale muž, který padesát roků vede a řídí hasiče z Prostředňáku. Dnes ve funkci pokladníka a hospodáře. Velitelem je Petr Šulc a starostou Karel Kuřík. Oba, jak jinak, z Hátlovy rodiny. „Začátkem sedmdesátých let jsme měli pět družstev – A, B, veterány, ženy a dorost. To byly nádherný časy. Dnes máme ke čtyřicítce členů. Radost mám z toho, že jsme dali dohromady šestičlenné žákovské druž-

stvo. Snažíme se být aktivní, v loňském roce jsme měli 30 akcí, odmakali 400 hodin, čistili jsme Javorku, zakonzervovali naši techniku, v Prostřední Vsi jsme asistovali u odhalení pomníku padlým v první světové, v okrskové soutěži jsme obhájili třetí místo,“ krátce shrnul Zdeněk Hátle činnost „svých“ hasičů. „A hele, ědo, už toho do těch místních novin víc nepiš. Jo, rozumíme si! Ať vyjde místo pro fotku tabla naší padesátky hasičů z roku jednaosmdesát,“ končí Zdeněk náš rozhovor.

Eduard Čeliš,
foto: Jaroslav Voves, archiv

Jak jsme chovali bource morušového

Po hedvábné stezce kolem Javorky

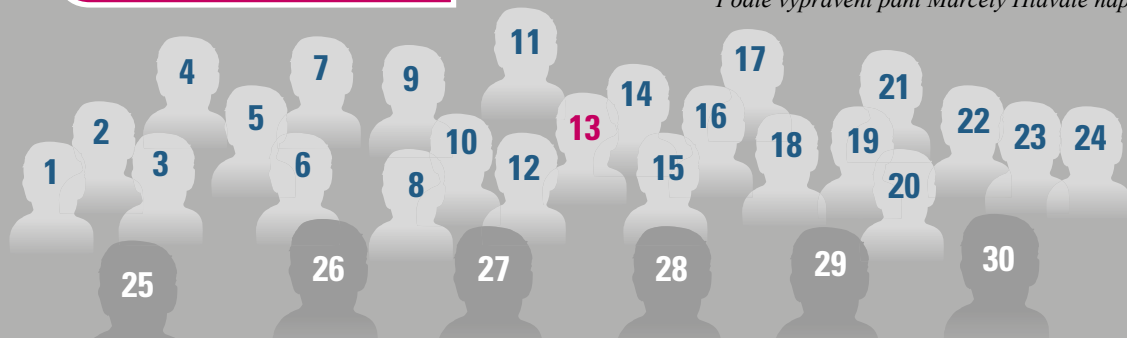
Hedvábnou stezku z daleké Číny do Evropy plnou dobrodružství doprovází jedno synonymum. Je to látka utkaná z vláken bource morušového - hedvábí. Kdysi na něj měla Čína monopol. Nikdo neuměl látku vyrobit hlavně proto, že mu chybělo to základní – kokony, tedy zámotky bource morušového, ze kterých se vlákno odvíjí. Hedvábná látka se v naší době nepoužívala jen na výrobu oděvů, ale i na řadu strategických výrobků. Přesto, že se dnes hedvábí vyrábí ze syntetických vláken, ještě v padesátých letech minulého století bylo pravé hedvábí nenahraditelné. A tak se poválečná Česká republika svázaná socialismem, s uzavřenými dveřmi na světové trhy, snažila tuto komoditu získat z vlastních zdrojů. O jednom takovém způsobu vypráví paní Marcela Hlavatá z Lázní Bělouhradu.

V roce 1954 jsem chodila do šesté třídy. Tenkrát jsem navštěvovala biologický kroužek, který vedl pan učitel Trávník. Za školou, kde je dnes sportovní hala, měla každá třída svoje záhonky a tam jsme jako žáci pěstovali různé rostliny. Ke konci školního roku nám pan učitel řekl, že se v pivovare chovají bource morušová a že by bylo potřeba se o ně starat. Budova bývalého pivovaru stávala nedaleko našeho domu, severně od školy a dnes po ní zůstala jen část sklepa. Tam v patře byly dlouhé stoly, spíš regály, a na nich krabice s housenkami motýla bource morušového. Přihlásila jsem se, že budu housenky také krmit. Krmilo se pětkrát denně a bylo nás na to samozřejmě víc. Den co den se muselo natrhat morušové listy, kterým se housenky živí. Nežerou nic jiného. Tenkrát v Bělouhradě rostly moruše na několika místech, na farské zahradě, u řeky na dnešním Jiráskově nábřeží, u mateřské školky a pod dnešní zahrádkářskou kolonií Na Mlýnici. Trvalo to asi dva měsíce, než se housenky zakuklily. Pro nás to znamenalo, krmit je ještě tak čtrnáct dní o prázdninách. Když bylo hezké počasí, mohly housenky dostat listů tak, jak se natrhalo. Když ale přišlo, byl problém, zmoklé listy bylo potřeba nejprve usušit, ale jen tak, aby oschla voda z listů, nikoliv listy samotné. Proto jsme trhali listy před deštěm do zásoby. Co s housenkami po zakuklení pan učitel Trávník dělal dál, nevím.

Na druhý rok se naskytla příležitost chovat bource morušového doma. Přihlásila jsem se také. Na jaře přišla poštou docela malá papírová krabička s mrňavými dírkami, aby šel do krabičky vzduch. Uvnitř byla drobnoučká vajíčka, která vypadala jako mák. Modrá a zrovna tak malá, jako mák. K tomu přišel papír s návodem a z tvrdého papíru archy s dírkami. Asi do tří dnů se musela vajíčka oživit. Taťnek mně udělal dřevěné lisky, nízké bedýnky, do kterých se vložil došlý tvrdý papír. Krabička se dala na světlo a teplo. Asi do dvou dnů se začala vajíčka hýbat. Šlo se na listy. Do krabičky se dal morušový list a potěr na něj nalezl a list se přendal do bedýnky. Zpočátku bylo listů tak do hrsti, pětkrát denně. Vždycky, když lupení zkonsumovaly, dal se navrch čistý dírkovaný papír s novým listím, a housenky přelezly a spodek se vyčistil. Žraly čím dál víc, takže ke konci byla spotřeba listů, včetně nových mladých výhonů, docela velká. Pokaždé, když povyroستly, což bylo asi po týdnu, se vysvlékly z krunýře. O prázdninách mně pomáhala maminka, jinak bych musela být pořád doma a chodit na půdu krmit housenky. Narostly do velikosti 5 až 7 centimetrů a začaly se zakuklovat. V rohu bedýnky natáhly vlákna a mezi nimi vytvořily zámotek, kokon. Kokony se posbíraly a poštou poslaly na uvedenou adresu. Asi nadvakrát. Po čase přišlo pár peněz a poukázka na odběr určitého množství látky. Ale ne na hedvábí. Ještě po létech jsme na různých místech půdy nacházeli prokousané kokony od housenek, kterým se podařilo z chovné krabice pláchnout.

No a to byla naše hedvábná cesta, trvala dva měsíce a nachodila jsem se, jako bych šla do Číny.

Podle vyprávění paní Marcely Hlavaté napsal Ladislav Stuchlík, foto: archiv

Žáci

1. Zdeněk Mach
2. ?
3. Karla Bechtoldová
4. Jaroslav Lelek
5. Slávka Bartoníčková
6. Blanka Špürrová
7. Hátle
8. Věra Jarošová
9. Bohuslav Kluz
10. Věra Pikorová
11. Josef Zienecker
12. Božena Živrová
13. **Marcela Fejfarová - Hlavatá**
14. Ulvr
15. Helena Křížová
16. Eva Brádllová
17. Karel Loner
18. Dana Vágenknechtová
19. Jana Suchardová
20. František Měšťan
21. Bezstarosti
22. Josef Roudný
23. Jiří Hartman
24. Ladislav Nosek

Učitelé

25. Bohuslav Mencl
26. Jiří Kaska
27. František Ježek
28. Anna Ježková
29. Jaromír Šraml
30. František Trávník

Třída, která chovala bource morušového

Současné a zaniklé rybníky BĚLOHRADSKA 3/3

RYBNÍKY NA SAMÉM VÝCHODNÍM OKRAJI BĚLOHRADSKA

Rybník Nadýmák je prvním z rybníků, které se nacházejí na samém východním okraji Bělohradska za Byšičkami a v 17. století spolu s rybníkem Buličným, Vosmíkem, Bahníkem, Zákopským, okolními lesy a polnostmi zasahujícími až k Dolní Nové Vsi, patřil k rozsáhlému panství Pecka. Proto také první zmínka o nich v historii je v kupní smlouvě ze dne 1. 11. 1622, kterou vdova Salomena Harantová koupila dříve zkonfiskovaný majetek po svém popraveném manželovi Kryštofu Harantovi z Polžic a Bezdručic. V r. 1717 všechny zmíněné rybníky byly Bertholdem Vilémem hrabětem z Valdštejna spolu s Novým dvorem, poli, lesy a byšickým kostelíkem přikoupeny k panství bělohradskému.

18. NADÝMÁK, ČI NADÝMÁČEK

Rybník s přestávkami existuje do současnosti a nachází se na severovýchodním okraji lesa Bulice, západně od Tetína. Napájen je dvou-ramenným potůčkem přitékajícím od Tetína, a pak přepadová voda z rybníka tvoří odtokový potůček, který se vlévá do Dubovce. Své jméno zřejmě získal tak jako na jiných místech po Česku, že z důvodu kolísavého přítoku vody hladina rybníka klesala a zase stoupala, jako by dýchala, tedy nadýmala se. A proč kolísal přítok vody? Proto, že jedno ze dvou ramen potůčku pramenilo pod Vřesníkem na jižních svazích pozemků tehdejšího panského dvora a tato voda mohla být odebírána pro závlahu polí pod ním, či do napajedla dávno zaniklého tetínského dvora. Za starých časů patřil k rybníčkům „do nichž kapry na tření kladli“.

19. BULIČNÝ

Tento již dávno neexistující rybník byl zřízen v terénním úpadu uprostřed lesa Bulice, podle něhož jako **Buličný** byl nazýván. Jeho hráz byla vedena příčně přes úpad a dno rybníka bylo prohloubeno odtěžením zamokřené zeminy. Napájen byl dešťovou vodou a evidentně prameny v tomto místě vyvěrajícími, při čemž odtoková voda pak napájela pod ním další rybníky. I tento rybník za starých časů byl využíván ke tření kaprů a existoval ještě v druhé polovině 18. století. Pak koncem 18. stol. zanikl a dnes po stavebních částech rybníka nic nezbylo, zůstal jen ostříci zarostlý a zamokřený úpad, který byl mokrý i za loňského velmi suchého léta. Právě toto místo myslivci využívají k lovu prasat „na čekanou“.

20. VOSMÍK

Rybník byl zřízen na vodoteči vytékající z rybníka Buličného a své jméno získal podle lesa Vosmíka, na jehož okraji byl postaven. Za Kryštofa Haranta a tehdy se do něj „sázel dvouletý plod na výtah na jedno teplo“. Zanikl v polovině 19. století a zbyl po něm jen zamokřený, zatravněný úpad a sypaná hráz, po jejíž koruně stále ještě vede lesní cesta ke kostelíku v Červené Třešně. U hráže byla hrabětem Merveldtem postavena hájenka, která myslivcům slouží dodnes.

Vůbec poslední, kdo se v hájence narodil, byl hajný pan **Milan Popek**, dnes na odpočinku. Narodil se ještě za války, a nedlouho poté, co Rudá armáda u Kurska porazila nacisty. Když byl ještě hodně, hodně malý klouček, onemocněl a jeho starostlivá matka jej v kočárku z hájenky vezla do ordinace k lékaři MUDr. Lelkovi do L. Bělohradu. Přeprava probíhala v kalupu, a tak se stalo, že na strmé pěšině od kostelíka k Bažantnici došlo k nehodě a po kamenech poskakující kočárek se převrátil. Klouček se vysypal do kopriv a zle se popálil. Protože se ale jinak nic vážného nestalo, přeprava za srdce-
rvoucího řevu zmučeného dítěte pokračovala. Lékař dítě prohlédl a se slovy: „Proboha ženská, co jste s tím dítětem dělala, vždyť je k nepoznání,“ stanovil léčbu. Tehdy měl příští hajný štěstí. Přežil bez úhony onemocnění i kočárkovou nehodu – jistě v tomto místě co paměť sahá jedinou, protože jinak by dnes v poklidu neodpočíval ve svém domku, ale již odtehdy „odpočíval“ u kostelíka.

21. BAHNÍK, DŘÍVE BAHNICE, ČI BAHNIVÝ

Dodnes existující rybník byl postaven na vodoteči vytékající z rybníka Vosmíka, při západním okraji lesa Vrbiny, pozdějšího bělohradského farního lesa. Právě tam se těžilo dřevo na topení pro bělohradskou faru a v době nevolnictví museli poddaní sedláci v rámci stanovené roboty pro faru dříví nařezat, na faru odvézt a naštipat. I do něho se jako u rybníka Vosmíka a Hlubokého „sázel se dvouletý kapří plod na jedno teplo“.

22. ZÁKOPSKÝ

Rybník tento je odnepaměti nazýván **Zákopský** a to shodně s lesem Zákopským, kterým je porostlá stráň, oddělující náhorní rovinku s rybníky za Byšičkami od níže položených polí Nového a Doleního dvora. A podle čeho obě tato místa pojmenování získala? Zřejmě podle zákopů vykopaných z vojenských obranných důvodů v polích severně od Černína, které kdysi byly lidem nazývány „čertovou brázdou“.

K jejím vzniku byla za dávných časů vypravována legenda o čertu, který ji obrovským pluhem vyoral, a pomoci ní vyřešil letitý spor o hranice panství mezi pánem Nového dvora a pánem Černína. Pak pluh otkou očistil od hromady země a za Bažantnici vznikly vršky zvané Homolky. Do konce 19. stol. se dochovala část zákopů a tvořil ji dlouhý, k severu široce otevřený oblouk, vykopaný v poli v místě pod dnešním vedením el. proudu 400 kV, začínající u polní cesty z Černína

Nadýmák

boční hráz Vosmíku s hájenkou

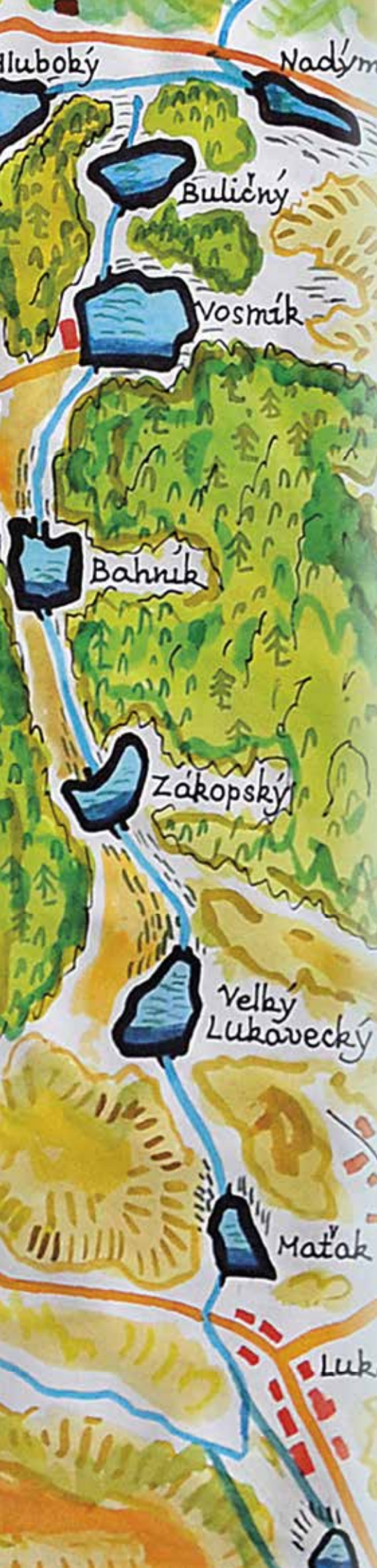

Bahník z hráže směrem na Byšičky

Zákopský rybník z hráže

k Novému dvoru a dosahující skoro až k lesu. Kdy a proč byly zákopy vykopány, již nelze zjistit, možná, že kdysi za Lucemburků byly součástí severní fortifikace tehdejší černínské tvrze. Zákopy jsou zakresleny ještě na mapě v toposekci 3. voj. mapování v měřítku 1:25 000 z r. 1872 a dnes po nich již není ani stopy.

Zákopský rybník je zmiňován též ve staré peckovské pamětnici, v zápisu z r. 1645, kdy švédské vojsko pod velením generálů Torstenso- na a Königsmarka plenilo v průběhu třicetileté války východní Čechy. Tehdy švédští vojáci pomocí nálože střelného prachu vyhodili do povětří hráz tohoto rybníka, vypustili z něho vodu a následně pochytili vyplavené ryby. Když později plenící vojsko odtáhlo, musel jeden peckovský poddaný na své náklady průrvu rybníční hráze opravit. Byl to trest, který od magistrátu Pecky obdržel za jakési provinění.

RYBNÍKY NAPÁJENÉ LUKAVECKÝM POTOKEM

Vodoteč, kterou odtéká voda z rybníka Zákopského, se již jmenuje **Lukavecký potok** a tím jsou nyní napájeny všechny další rybníky na této vodě.

23. VELKÝ LUKAVECKÝ A 24. MAŤÁK

Velký Lukavecký a pod ním menší rybník nazývaný **Maťák** byly rybníky, které v době své existence ležely v lukaveckém katastru. Ponejprv jsou zmiňovány v tzv. Tereziánském katastru z r. 1714. Oba jsou zakresleny ještě na mapě stabilního katastru z r. 1842, ale pak byly vysušeny a v r. 1877 již neexistovaly. Jejich dna byla přeměněna na louku.

25. RYBNÍK U LUKAVECKÉHO MLÝNA

Dávno již neexistující rybník byl zřízen na Lukaveckém potoku v prostoru severně nad panským dvorem a existoval ještě v r. 1894 jako malá vodní nádrž. Dochovala se z něho pouze hráz, pod níž stávalo stavební mlýna doložené již za třicetileté války mlynářem Jakubem Fleisch- nar- em († před 1659). Dnes na místě mlýna stojí rod. domek starosty obce.

V tomto mlýně od r. 1775 mlynářil **Antonín Vlček** († před 1793), pocházející z Brodků u Lom- nice n/P., který se přiznal k ovdovělé mlynářce Veronice Freidenbergové. Antonín Vlček, pokud byl ještě mlynářem Hamerského mlýna, byl zřejmě někým z poddaných udán na bělohradské faře proto, že čte, či vlastní kacířské knihy. Farář P. König na faře dne 31. 8. 1772 s ním provedl zřejmě důraz- ný pohovor a sepsal „revers“ ve smyslu prohlášení. V něm se mlynář zavázal, že: „se tímto zavazuju, že nikdy více žádný podezřelí a kacířské knihy czisti nechci..., tím meněj takové koupiti chtěl, nýbrž... věřiti chci, co všeobecná Š-rzisko katolická Apoštolská czirkev wierziti poruczí.“ Dále je zapsáno, že: „...ve svatě víře živ býti a umřiti chci.“ Revers byl zapsán do farní pamětnice a Antonín Vlček jej podepsal.

26. ČERNÍNSKÝ

Tento rybník zvaný **Černínský** byl zřízen na Lukaveckém potoku hned vedle černínského dvora. Zakres- len je na mapě 2. voj. mapování z r. 1872, ale v r. 1877 již neexistoval, neboť není zakreslen na mapě 3. voj. mapování. Nově budovaný rybník pana Ryby není na místě bývalého.

27. TIKOVSKÝ

Rybník, pod jehož hrází býval kdysi mlýn s pilou, existoval již za třicetileté války a patřil k černínskému statku vlastněnému Marii M. Trčkovou z Lípy. V r. 1622 první zaznamenaný mlynář na tomto mlýně je **Matouš Rykar** a je velmi pravděpodobné (s ohledem na tehdy běžné komolení příjmení v matrikách), že právě on, který v historii je vůbec ponejprv jmenován na tomto mlýně, je předkem pozdějšího hornoveského mlynáře **Frydrycha Rykera**, a tak i předka osobnosti českého politického života 19. stol. **Františka Ladislava Riegra**, a tudíž nestorem jeho rodu.

Posledním nájemcem mlýna byl mlynář **Jan Mikule**, který sedmapadesátiletý se dne 7. 2. 1891 po desáté hodině v noci vracel z blízké tikovské hospody Vojtiškových a na cestě domů do mlýna upadl a umrzl.

V r. 1893 dřevěný mlýn vyhořel, nebyl již obnoven a rybník byl vysušen. Zbyla z něho jen levá větev hráze, dnes zarostlá křovím a stromovým náletem, a z mlýna pouze mechem porostlý pískovcový „dlažbák“ rozměrů cca 110 x 50 cm ze záhrobně mlýna.

A PROČ NEBYL ŽÁDNÝ RYBNÍK PŘÍMO NA JAVORCE?

Čtenáře při čtení článků o rybnících Bělohadska jistě tato otázka napadne. Odpověď je prostá. Nikdo si to nedovolil tehdy a ještě dlouho potom! A proč? Stačí se jen ve svých úvahách přesunout o několik set let hlouběji, až do středověku. Tehdy i po další staletí měly české řeky ještě průzračnou vodu a byly mimo jiných ryb též plné lososů. To proto, že dospělí lososi se k vytření podle vůně vody vracejí vždy do řeky, ve které se narodili. Naprosto nic jim nebránilo při tahu proplout od Ham- burku ze Severního moře proti toku Labe a Cidliny do Javorky a Zlatnice, kde měli po celé věky svá přirozená trdliště. Právě tam, v prudce tekoucích bystřinách, se vytírali a byli loveni.

Měli tolik zdravé stravy, že jim lezla krkem.

Tehdy byla ryba naprosto běžným jídelm panstva a též poddaného lidu. To proto, že kdokoliv mohl svobodně v řekách ryby lovit, na rozdíl od lovu ryb chovaných v rybnících a lovu zvěře v lesích. Pstruh, úhoř, losos či raci byli tehdy častou potravou poddaného lidu. Lososů však v řekách bylo až příliš, a jak se lze dočíst na internetu, tak dle jednoho záznamu z jižních Čech si dokonce čeleď stanovila podmínku ve stravování s tím, že pokrm z vodních živočichů, včetně lososa nebudou předkládány vícekrát než třikrát týdně!

Staleté duby na hrázi Velkého Lukaveckého

Zbytek hráze Maťáku

hráz Lukaveckého rybníka

Losos

Josef J. L. Špür, foto: autor kresba: Petr Stuchlík

ŘEMESLA V ZRCADLE ČASU

Klempíři

Jaroslav Imlauf

Řemeslník pracující s plechem, ze kterého vytváří klempířské výrobky, se nazývá klempíř.

V Čechách můžeme najít první zmínky o tomto řemesle v záznamech již ze 14. století a klempířské prvky ve stavebnictví lze vyzpozovat na historických budovách pocházejících až ze středověku.

V Bělohradě toto řemeslo provozovalo mnoho zručných klempířů, ale jen s jedním jménem je klempířina spojená po generace. Proto jsem za všechny klempíře vyzpovídal **Jaroslava Imlaufa**.

Jan Imlauf

V rodě Imlaufů začal s řemeslem děda?

Děda Jan Imlauf provozoval klasičnou klempířinu. Vyráběl žlábky, roury ke kamnům, úžlabí, malé přístřešky a opravoval vše plechové, co mu lidé přinesli. Dílnu měl v domku Sytařových u Javorky. S babičkou měl tři kluky: Jana, Ladislava a Oldu. Když se rozvedl, babička si nechala jen Honzu, tátu si na výchovu vzali Sytařovi a Olda šel k příbuzným do

Mělníka.

V té době ještě v Bělohradě provozoval

klempířskou živnost pan Stárek - proti TOSu.

Táta se tedy vyučil u dědy?

Ale kdepak. Vyučil se stavebním klempířem v Hradci Králové. Po válce pak byl vedoucím klempířů stavebního podniku a za něho vybudovali dílnu v bývalé hasičárně za fabrikou Narex. Vznikla tak tady klempířská pobočka hořického stavebáku. Potom měl chvíli dílnu doma v altánu na dvoře. Jako mnoha dalším živnostníkům, tak i jemu, překazily plány události v roce 1968. Nastoupil tedy do Komunálního podniku a prosadil vy-

Ladislav Imlauf

budování klempířské dílny v Prostřední Nové Vsi, u Javorky vedle Šecových. Tehdy dělali hodně pro Jednotu, montovali rozvody vzduchotechniky, instalovali střešní okna a oplechovávali střechy, stříšky, terasy.

V té době se v Horní Nové Vsi ještě věnoval klempířině pan Ladislav Jiříčka, který se po osvobození usídlil v Děčíně a do Bělohradu se vrátil, až když se sem přizženil. Začínal s tátou, pak dělal doma, a později měl malou dílničku z přestavěné staré prádelny pod silnicí proti hasičárně. U něho prošli učňovskou

Ladislav Jiříčka

praxi např. M. Kubánek, L. Stuchlík, S. Jiříčka a L. Kozák.

Klempíři tehdy jezdili do učiliště v Malých Svatoňovicích?

Já jsem se tam vyučil se Zdeňkem Noskem, to je moc šikovný klempíř, ale od řemesla přeběhl k autům. Ze starších se zde vyučili např. kluci Kašperkovi, Láďa Jon z Mezihoří nebo Joska Petřů z Bukoviny.

S námi se učili kluci, kteří měli praxi u MARSU. Uměli perfektně kbelíky, konve, ale stavební klempířinu skoro vůbec. To my, co jsme absolvovali praxi u táty v dílně, díky tomu, že jsme již od začátku jezdili s partou klempířů po zakázkách, jsme si prošli opravdu vším a omakali si řemeslo v celém jeho rozsahu. Proto si nás učitel občas bral i na melouchy, my jsme mu vydělali peníze, on nám pak koupil pivo, a všichni jsme byli spokojeni. Do školy jsme také vlakem vozili žlábky, kotlíky, kolena. Cestující dojíždějící denně do práce byli už na nás zvyklí, ale ten, kdo nás v tom vlaku viděl poprvé, si asi myslel něco o exotech.

A tvoje štaře řemeslníka?

Začínal jsem u táty v dílně v komunále. Tenkrát jsme po učňáku začínali v partě u Josefa Sedláčka z Dolní Nové Vsi, který se vyučil u mého dědy, Jiřího Škutiny st., tesaře Zdeňka Šubra a dalších. Dělalí jsme i střechu kostelíka na Byšičkách a na lodi bělohradského kostela. Rozhodnutí pana faráře Mokrého svěřit střechy bělohradských kostelů do našich rukou, možná ovlivnil i fakt, že táta jako malý kluk jednu dobu ministroval.

Po tátovi jsem byl v komunále partákem a tři roky před revolucí jsem nastoupil jako klempíř do Narexu. Tehdy mě požádal pan farář, zda bych mohl na faře obnovit střechu. Po práci jsem chodil dělat na faru měděné římsy a oblouky. Brěťa Růžička se mnou lezl po střeše a všechny přípravy vyměřil a vyráběl on.

Karel Vydra, Milan Stehlík, Vítek Imlauf

Po revoluci mě přemluvil pan Mádle, který již podnikal ve stavebních, abych začal dělat soukromě klempířinu. On mně zajistil i první zakázky (doktorský dům u Javorky a kostel v Cerekvici), ale začátky nebyly vůbec jednoduché. O víkendech jsme vždy se švagry položili krytinu a já to pak v týdnu dodělával.

Vždycky jsem však měl štěstí na šikovné řemeslníky, které jsem zaměstnával. Ať už to byl současný autoelektrikář Miloš Dědic, Milan Valenta, nebo kluci Haltufovi. Hodně šikovní jsou Libor a Zdeněk Kundrátovi, kteří získali hodně zkušeností, když jsme jezdili dělat kostely a věže např. v Plňově, Nové Vsi u Kolína nebo v Konecchlumí. Ti ale jsou dnes již konkurencí. Musím smeknout i před našimi kluky. Všichni mají klempířinu v srdíčku, jen tak je totiž možné toto těžké řemeslo vykonávat. Ono, když tě řemeslo baví, je to k poznání i na výsledné práci.

Prý se chystáš letos předat řemeslo?

Vítek dnes jezdí po zakázkách s Milanem Stehlíkem a s Karlem Vydrou. Vítek už je čtvrtým klempířem v rodině, který převezme ten pomyslný štafetový kolík.

Kdo z bělohradských klempířů ještě nebyl jmenován?

Nerad bych na někoho zapomněl, ale u táty se ještě vyučil Mirek Jurica, který pak dlouhou dobu dělal s panem Dvořákem. Z nás, co jsme působili v komunále nesmím zapomenout na Jirku Škutinu ml. a souseda Edu Portycha. Hodně střech také slezl Jarda Kareš.

V čem se liší řemeslo dnes od tvých učňovských let?

Především je nutné sdělit, že i když se vyvíjí materiály a s tím vznikají nové technologické postupy, stále převažuje ruční práce. Dnes je již hodně spojů falcovaných strojně, je na výběr z velké nabídky různých prvků a doplňků. Ople-

chování kvalitních střešních oken mají výrobci propracované do posledních detailů, zateplovací a dilatační prvky jsou nezbytnou součástí každé plechové krytiny, okapy se vyrábějí v různých délkách a hlavně, co dřív nebylo, existují plechy ve svíticích. Tím odpadá plno spojů, které byly dřív nutné jenom proto, že neexistoval delší plech. Dnes není problémem ani ohyb na šestimetrové ohýbačce. Výrobci mají v nabídce plechové šablony a prvky již lakované v pestré barevné škále. Na trhu je velké množství lepidel a tmelů.

Na druhou stranu pro klempíře to znamená opatrnější manipulaci s tímto materiálem a důsledné dodržování montážního a technologického postupu předepsaného výrobcem. Prostě musím konstatovat, že celý život se učím.

Je nějaký nešvar, který ztrpčuje klempířům život?

Tím, že výrobci jdou řemeslníkům naproti s bohatou nabídkou prvků a doplňků, na první pohled se může montáž takové střechy jevit jako stavebnice pro dospělé. Netvrdím, že by si zručný a pečlivý kutil s takovou montáží neporadil, ale chce-li klempíř garantovat výrobcem stanovenou záruku, musí u něho absolvovat alespoň 1x za dva roky školení, na kterém mu ukážou správnou technologii montáže pro svůj výrobek. A existují firmy, které absenci těchto školení šetří nemalé peníze a vyhrávají pak ve výběrových řízeních zakázky s cenami, do kterých se seriózní klempíř nemá šanci vejít. Nejednou však je výsledkem stav, kdy proškolená firma, která je garantem kvalitní montáže, po určité době nastupuje, aby po nich jejich dílo opravila.

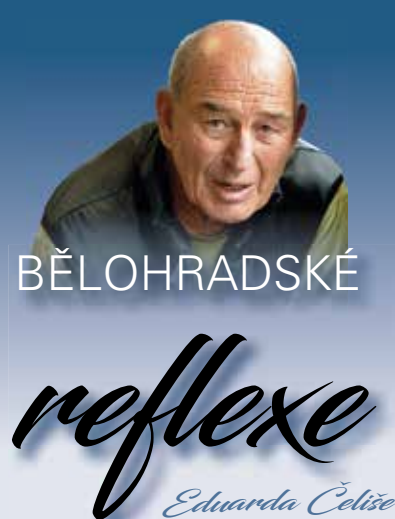
Dále žasnu nad tím, že řemeslnické cechy tolerují současný stav rekvalifikací. Doslova dochází k degradaci učňovského školství, když je legislativně umožněno absolventovi čtrnáctidenního rekvalifikačního kurzu získat takovou odbornou způsobilost, že se může zařadit mezi vyučené řemeslníky na stejnou úroveň.

Co bys klempířům přál?

Abyste jednou dočkali řemeslníci takového uznání, jaké si právem zaslouží. Protože jsou opravdu odborníky a mnohdy i více profesí. Kvalitní řemeslník, si většinou kromě fortelného zvládnutí své profese, umí poradit i s běžnou podnikatelkou administrativou. Vždyť například v sousedním Rakousku nedostane řemeslník živnost, dokud neprokáže kromě své odbornosti i základní znalost účetnictví.

Jaroslav Voves,

foto: autor a archiv

BĚLOHRADSKÉ

reflexe
Eduarda Čelíže

V KNIHOVNĚ JE LAŤKA VYSOKO

Březen je již tradičně měsícem knihy. Od prvního tohoto měsíce nastoupil do naší městské bibliotéky nový knihovník. Bude mít nelehkou úlohu, přeđešlá knihovnice Alena Kuželová nasadila pomyslnou laťku hodně vysoko.

PES A KNIHA PŘÍTELEM ČLOVĚKA

I kniha je prý nejlepším přítelem člověka, ale proti psovi nemá šanci. Kniha se například netěší, když přijдете domů, neskáče radostí a nevrčí ocasem. Na procházku můžete vyrazit s psíkem i knížkou, ta ale za sebou nezanechává páchnoucí hovínka.

MÁME PRVNÍ FLEK

Na Lázeňské ulici končí cukrárna Café Davos, Bělohrad nemá zubní oddělení, zavírá Komerční banka. Kde jsou ty dávné doby cukráren: Mistrových, Dejlových, Laušmanových, Hůlkových. Dentistů a stomatologů: pánů Dřížhala, Ledna, Hlaváčka, doktorek Havlatové a Hronové? Ale „na tuty“ máme jedno prvenství v podobě lázeňského města bez cukrárny. To se nám bude krásně hubnout! Ale, našemu chrupu bez cukru bude líp!

NOU BEND MÁ DESET

Čas plyne jako voda v Javorce, bělohradská country kapela Nou Bend slaví deset let od svého zrodu. Tak kluci: Míro, Bohdane, Láďo, Evžene a Mílo, ať vám to bezva šlape po té Country Road.

DOST DOBRÉ PRO KOŇSKÉ POVOZY

Staví se nový barák před bývalými zámeckými konírnami. Na jižní straně koníren byla umístěna Koubkova zajímavá mapka Bělohradu. Na místě Vlachova hotelu U Bílého hradu, pozdějším Důchodem či Lesní správou se staví nová budova. To nic proti ničemu. Jen, že průjezd mezi oběma objekty sloužil spíš pro místní Mertovy koňské povozy, než pro dnešní kamióny rozměrů zaoceánských pamíků. Navíc se tudy chodí na jediné místní sídliště a k nádraží.

NA BĚLOHRAD!

Švejka, který křičí Na Bělohrad! veze paní Múlerová, místo do Srbska, k nám. Už nebudete, milostpane, potřebovat opodeldok, berle, ani vozík! Práví ona. Tento 60stránkový sestřih místních objektů a zajímavostí autora *mp* mi dorazil mejlem. Tak krásný, romantický Bělohrad jsem už dlouho neviděl...

Libor a Zdeněk Kundrátovi

Krčma, nakonec hotel U Bílého hradu a nyní bytový dům

Před bělohradským zámekem, na místě kde za starodávna stávala „krčma“ a ještě loňského roku jako její poslední pokračovatel stála budova bývalého hotelu U Bílého hradu, je dnes stavěn nový bytový dům.

Nevíme kdy první panská krčma, či zájezdní hospoda zde oproti tehdejší tvrzi byla sroubena, ale bylo to jistě dřevěné stavení s doškovou střechou, postavené při tehdejších křížení silnice od Jičina na Miletín a druhé od Nové Paky na Hořice, či též na Šárovcovu Lhotu a Mlázovici. Její vznik a existence souvisela se vznikem a existencí pivovaru v jejím sousedství a ten zde při tvrzi Koštofranku byl patrně již od středověku. První zmínka o něm je však až z r. 1623 a tudíž již tehdy za vládků Škopků na bělohradské tvrzi i tato hospoda mnohá desetiletí, či staletí žila a bělohradským pivem proti žízni, či k polévce z „drščky“ (polévce držtkové) posloužila nespočtu poddaných a projíždějících formanů, ba i pánů.

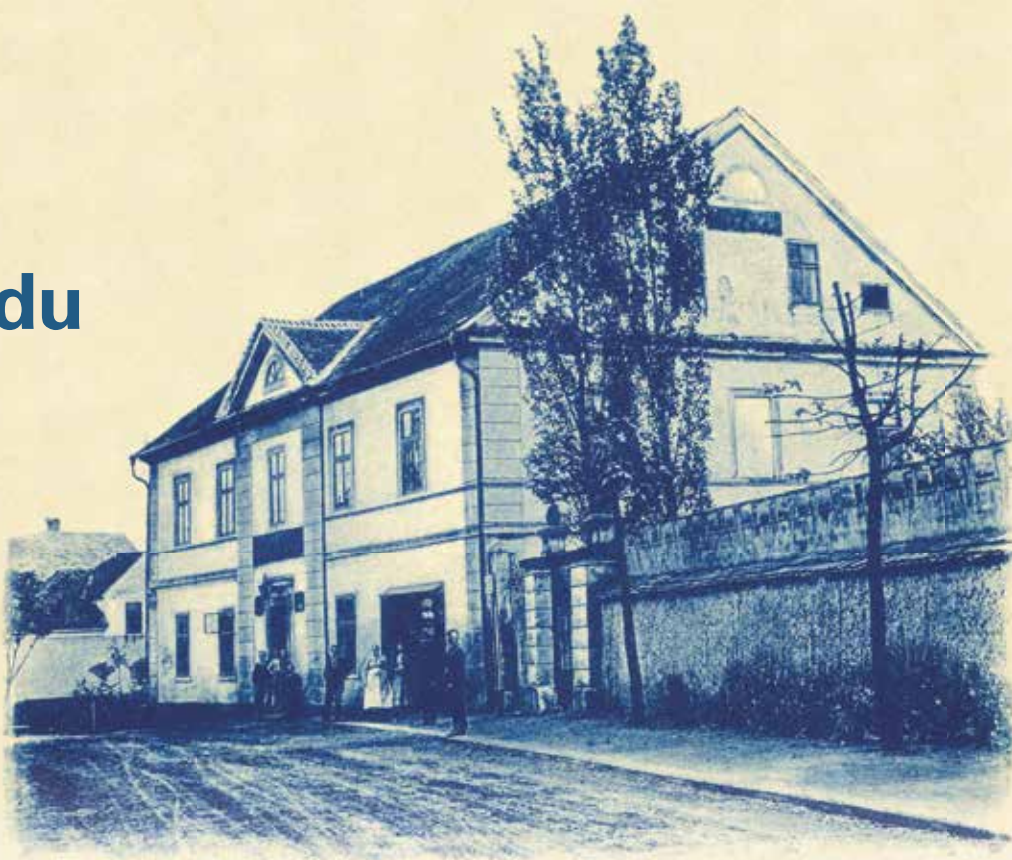
Hospoda byla z daleka vidět, neboť na této straně silnice od náměstí až ven z města stála naprosto osamocena a v noci nad vchodem svítila lucerna. Bylo tomu tak ještě v r. 1840 a až pak se i na této straně silnice začalo stavět. Hospoda za své dlouhé existence nesla mnohá pojmenování a do r. 1787, kdy byla ve vlastnictví vrchnosti, se jí říkalo **Panská či Zámecká hospoda**.

První panští šenkýři

Ke konci války třicetileté zde šenkoval **Jakub Benisch** – Benš (*1611), který v r. 1651 je na této hospodě zaznamenán jako její vůbec první šenkýř. Přišel sem patrně z hostinského panství hr. Lamboye, zrovna tak jako rodina bednáře Jana Stillera z pivovaru. V r. 1696 byl panským šenkýřem této hospody **Jan Kráčmar** (*26. 10. 1675 Okrouhlé), který byl nejstarším synem panského ovčáka Tobiáše Kráčmara z Kopeckého dvora na Horní Nové Vsi. Po něm až do své smrti v r. 1713 šenkýřem byl **František Mikuláš Hojer** (*1675, †23. 12. 1713 ve věku 38 let), který byl zároveň sedlářem a po jeho smrti se vdova Dorota opět provdala za **Václava Kozáka**, který v r. 1741 se po svém bratrově Tobiáši Kozákově stal sládkem zdejšího pivovaru.

Panský zahradník hospodským

Šenkýři na této hospodě se střídali a za pozornost stojí až panský zahradník **Karel Čížek** (*6. 3. 1759, †28. 5. 1839 ve věku 80 let), syn panského šafáře, který se sem do hospody v r. 1783 výhodně přizemil, neboť se poprvé oženil s Marií Šourkovou (*cca 1763, †14. 7. 1786

ve věku 27 let), dcerou předchozího movitého hospodského Václava Šourka. Hostinská Marie však v r. 1786 zemřela a ovdovělý, třicetiletý Karel Čížek se dne 20. 9. 1786 oženil podruhé a opět výhodně. Jeho manželkou se stala dosavadní zámecká komorná, osmnáctiletá Josefa Kejzlarová (*1768, †20. 10. 1828 ve věku 60 let), dcera panského kuchaře Josefa Kejzlara z Miličevsi, a tak movití novomanželé hned v r. 1787 hostinec za částku 800 zl. koupili. I druhá dcera **kuchaře Kejzlara** Antonie dostala jistě pěkné věno do manželství, protože se v r. 1802 provdala za bělohradského lékaře a nájemníka bydličního v této hospodě Jana Fritsche (*1774) z Maršova a tito manželé pak koupili bělohradský domek č. p. 12 na náměstí.

Kolem v r. 1827 **nechal František Čížek dřevěnou budovu původního hostince strhnout a na jejím místě pak postavit již zděný hostinec**, a když mu zemřela i jeho druhá manželka Josefa, prodal hostinec v r. 1830 za částku 1.120 zl. své provdané dceři Josefě Šnajdrové a zeti a zemřel v r. 1839. **Josefa Kateřina Šnajdrová** (*1795) spolu s manželem, kterým byl bělohradský vrchní polesný **Václav Šnajdr**

(*1790), syn revírnicka Josefa Šnajdra z bělohradské hájenky v Bažantnici č. p. 87, v domě s rodinou bydlela a manželé hostinec propachtovali.

Pak hostinec v r. 1833 koupila příbuzná Tezezie Mikšová, která jej držela až do r. 1865, kdy jej prodala.

Smrt alkoholika v hostinci

Za majitelky Mikšové zde v hostinci dne **11. 3. 1859 zemřel šestatřicetiletý alkoholik František Křenovský** (*1823), který bydlel v nájmu v domě č. p. 43 na Třetí straně v Pochopových. Byl to bývalý mlynář v Tužíně (část obce Radim u Jičina) a zemřel v lokále na mrtvici. Farář Antonín Petera v matrice zapsal: „...nebyl zaopatřen ani církevně pohřben. Zemřel jsa opilý v hospodě č. 97 a ráno v šenkovně u dveří nalezen byl. Byltě ničema a dle povědomosti sv. nepřijal, totiž pokání a sv. olt. kdys ve zdejší chrámu. Pocházel z Tužína, kde byl mlynářem před léty, ale vše promrhal“.

Dům s hostincem v hodnotě již 13.000 zl. v r. 1865 od Šnajdrových koupil a do něho se přestěhoval dosavadní hospodář na hor-

noveském púlstatku č. p. 8 **František Erlebach** (*28. 11. 1838, †18. 10. 1880 ve věku *nedožítých 42 let*), který se výhodně v r. 1856 oženil s o 3 roky starší Annou Šturmovou (*11. 10. 1835, †17. 4. 1869 ve věku 33 let), dcerou mlynáře podkostelního bělohradského mlýna Antonína Šturma.

Hospodská Anna však v r. 1869 zemřela a František se oženil s Kateřinou Krejcarovou (*1843, †7. 6. 1875 ve věku 32 let), dcerou sedláka Josefa Krejcara z Libonic. Pak František Erlebach si vzal na hostinec tři hypotéky v hodnotě 2.200 zl. a postavil nad hostinec patro se sálem a nájemní byty. Pořádaly se zde „muziky, bály a hrávalo se zde divadlo“. I druhá manželka Kateřina v r. 1875 zemřela, a tak se oženil potřetí a opět chytre – viz níže. Zemřel v r. 1880 a majitelem se stal jeho syn Josef.

Příbuzenské poměry Erlebachových

Pro zajímavost zde popíši příbuzenské poměry rodiny Erlebachových a dalších rodin patřících k tehdejší **hornoveské a bělohradské smetánce**. Tak tedy nevěsta Anna byla mladší sestra jičínského děkana P. Josefa Šturma (*1824) o němž jsme psali v BL č. /20 a mladší sestrou Antonína Šturma (*1828), který se po otci stal mlynářem mlýna Podkostelního. Zároveň byla starší sestra Františky (*1841) provdané za Jana Beneše (*1836), kterému její manžel Erlebach svoji živnost na H. N. Vsi prodal. Jan Beneš (*1836) byl synem hornoveského přestaveného (funkce odpovídající dnešnímu starostovi) a púlstatníka Jana Beneše z Horní Nové Vsi a s svou nastávající Františkou jej oddal bratr, zmíněný P. Josef Šturm. Benešovi hospodařili jen rok a v r. 1861 koupili mlýn č. p. 25 na Horní Nové Vsi. Aby toho nebylo málo, tak když Františkovi zemřela v r. 1875 i druhá manželka, neváhal a oženil se ještě též rok potřetí a to s ovdovělou svoji švagrovou a tudíž sestrou své první manželky Františkou Benešovou a i hornoveský mlýn č. p. 25 mu sňatkem spadl do klína. Nelze ani zapomenout na Kateřinu Erlebachovou (*1825), maminku **K. V. Raise**, která byla vzdálenou, dá se říci sestřenicí hospodského Františka, ale z chudé dělnické rodiny a obě rodiny se nestýkaly.

Národovci na Levíně

František Erlebach byl národovec a spolu se svým nájemníkem **Antonínem Šulcem** (*1826), pozdějším doživotně odsouzeným penězokazem a hostinským **Františkem Flummem** z Brtve č. p. 10 se zúčastnil zakázaného tábora lidu konaného dne 19. 7. 1868 na vrchu Levíně u Staré Páky a za to byli rozsudkem c.a k. okresního soudu v Nové Pace odsouzeni mezi vůbec prvními odsouzenými k pokutě 40 zlatých r. č. pro přestupek podle zákona shromažďovacího. Jednatelem spolku, který tábor lidu organizoval, byla významná novopacká osobnost, rovněž odsouzený **Antonín Kotík**.

Hostinec si koncem 19. stol. na 9 let pronajal **Vilém Kolář** (*14. 4. 1852) a přestavbou jej přeměnil na hotel, kde ubytovával lázeňské hosty. I velký taneční sál byl pak přeměněn na hostinské pokoje. Tehdy hotel dostal název **U Bílého hradu**.

Josef J. L. Špür,
foto: Petr Laušman, archiv

BĚLOHRADSKÝ ŽÁKOVSKÝ STOLNÍ TENIS DRUŽSTEV

Žáci stolního tenisu Lázně Bělohrad jsou znovu zlatí v okresním přeboru družstev. Tahouny družstva byli Filip Kout a Jakub Šulc, kteří jako jediní měli 100 % úspěšnost z padesáti žáků, kteří odehráli více jak šestnáct zápasů. O další důležité body se podělili Vojtěch Dlab, Martin Bičíště a Veronika Zívrová. V základní části se družstvu podařilo zvítězit ve čtrnácti z patnácti zápasů a s přehledem postoupit do finálového turnaje play-off o první až čtvrté místo. Po loňské sezoně, kdy se našim žákům podařilo umístit na konečném třetím místě, bylo odhodláni letos zabojovat o ještě lepší umístění.

Hráči: Filip Kout, Jakub Šulc, Veronika Zívrová, Martin Bičíště, Vojtěch Dlab.
Vzadu stojí: František Kout - vedoucí družstva, Milan Šulc - hlavní trenér.

Závěrečný turnaj uspořádal již podruhé náš oddíl stolního tenisu v Lázních Bělohradě v nové herně v Bažantnici, ve které se hraje od sezony 2016/2017. Po zahájení turnaje V. Nidrem, členem výboru RSST Jičín, porazili naši žáci družstvo Jičína 5:2, pak vcelku s přehledem Chomutice 6:1 a na závěr se očekával vyrovnaný zápas s družstvem Popovic, což se také potvrdilo. Po bojovných výkonech nakonec Bělohrad zvítězil 4:3 a dokázal vybojovat zlaté medaile za 1. místo a získat titul okresního přeborníka v družstvech žáků pro sezonu 2018/2019. Na vítězství, kromě šikovnosti a bojovnosti jednotlivých hráčů, má podíl hlavní trenér Milan Šulc, Milan Petřivý a další trenéři na středečních trénincích, sobotní večerní ping-pong s chlapy kolem Miloše Dvořáka a František Kout, který coby vedoucí družstva zajišťoval dopravu k zápasům, nasazování hráčů a vedení domácích turnajů.

Za žakovská družstva v novodobé éře bělohradského stolního tenisu, asi od roku 2003, pod vedením trenérů Josefa Václavíka, Milana

Šulce a Milana Petřivého nastupovali hráči Jan Šulc, Karel Balšán, Tomáš Kraus, Lukáš Malý, Jirí Novotný, Jakub Kordík a další, kteří úspěšně končili na předních pozicích.

V sezoně 2009/2010 se poprvé v historii okresními přeborníky stalo bělohradské družstvo žáků ve složení Tomáš Kout, Filip Klejch, Petr Novotný a Karel Fink. Podruhé se toto podařilo v sezoně 2013/2014, kdy za družstvo hráli Adam Klejch, Jakub Fejfar, Adam Krupka, Jan Míl a Jan Jirásko. A potřetí právě v letošní sezoně 2018/2019 ve složení Filip Kout, Jakub Šulc, Veronika Zívrová, Vojtěch Dlab a Martin Bičíště.

Oddíl stolního tenisu se rovněž věnuje i těm nejmenším dětem. Ty na pravidelných trénincích v pondělí od 16.00 do 17.00 hod. pod vedením J. Vity a M. Petřivého a ve středu od 17.00 do 18.00 hod. pod vedením M. Šulce a A. Klejcha sbírají pingpongové zkušenosti, aby postupně nahradili v družstvech žáky přecházející do dorostu, což jak je vidět, se daří. A to i díky podmínkám v nové herně v Bažantnici, která patří k nejlepším v kraji.

František Kout,
foto: Pavel Janák

Bělohradská mateřská škola Vás zve na

ZÁPIS K PŘEDŠKOLNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ

pro školní rok 2019/2020

ZÁPIS PRO OBĚ PRACOVIŠTĚ PROBĚHNE

7. května 2019

V DOBĚ 8.30 - 11.30 a 13.00 - 15.30

NA PRACOVIŠTI T. G. MASARYKA 300 V LÁZNÍCH BĚLOHRADĚ

ÚPRAVA ZELENĚ NA BYŠIČKÁCH

V posledních dnech vznikla diskuze nad pokácenými stromy a živým plotem v prostoru hřbitova na Byšičkách. Abychom vše řádně vysvětlili, přinášíme důvody tohoto kroku. Všechny tři vzrostlé smrky, rostoucí uvnitř hřbitova, byly z důvodu napadení kůrovcem skoro celé uschlé, a proto muselo dojít k jejich pokácení. Co se týče živého plotu, je to stejné, jako u lidí a zvířat. I stromy mají svůj čas, a proto jsme se rozhodli, z důvodu stáří a velikosti, že dožily živý plot na hřbitově odstraníme. Zasahoval svojí velikostí do jednotlivých hrobů a kořeny začaly poškozovat jejich podzemní části. Živý plot jsme odstranili, vyfrézovali pařezy a chystáme se v nejbližší době k dalším úpravám. Vysázíme nový živý plot, upravíme cestičky a prostor kolem kontejneru, přemístíme informační cedule na hřbitově a vytvoříme prostor pro nová hrobová místa. K celé záležitosti přistupujeme co nejcitlivěji tak, aby byli všichni maximálně spokojeni a cítili se na hřbitově při návštěvě svých zesnulých příbuzných a kamarádů co nejlépe. Každý takový zásah sebou nese i negativa, což je naprosto pochopitelné. Chápeme rozčarování některých občanů, ale věřte nám, vše děláme s největším ohledem právě na návštěvníky hřbitova, i když se zprvu věc zdá naprosto zcestná. Důležitý je výsledek celé úpravy. Namísto pokácených stromů jsme na stráních kolem hřbitova vysázeli cca 20 ovocných stromů a v prostoru hřbitova bude nově vysázen i živý plot. O zeleň tak určitě nepřijdeme, pouze jsme provedli její výměnu a oživení.

(pav, las)

KÁCENÍ POŠKOZENÝCH STROMŮ V ZÁMECKÉM PARKU

V rámci revitalizace městské zeleně v našem městě jsme v loňském roce dokončili první etapu a v současné době připravujeme etapu druhou, která bude zahrnovat celkovou revitalizaci zámeckého parku, včetně úpravy pódia a prostor, kde probíhají různé kulturní a společenské akce. U této akce jsou naplánovány i zásahy do dřevin, spočívající v ořezu stromů, ale také v odstranění dožitých a nevhodných dřevin, které budou nahrazeny novými. Bohužel nám v zámeckém parku mnoho vzrostlých a krásných stromů v posledním období napadl škůdce. Došlo tak k nevratnému poškození více jak 30 stromů, které budou muset být skáceny a nahrazeny novými dřevinami. Jedná se především o vzrostlé smrky a jasaný. Kácení těchto dřevin jsme ještě před konečným rozhodnutím konzultovali s odborníky a likvidace nám byla jednoznačně doporučena. Připravuje se nová výsadba, která bude na základě podané žádosti spolufinancována z prostředků Evropské unie. Kácet se bude v nejbližší době, k revitalizaci dojde po schválení dotace v příštím roce.

(pav, las)

REVITALIZACE RYBNÍKU PARDOUBEK

Revitalizace rybníku Pardoubek, která začala v loňském roce, se pomalu blíží ke svému konci. Bylo odbagrováno, a na pole vyvezeno veškeré bahno a odvezeny všechny panely. Ty budou z velké části využity na zpevnění cest - především u naší kompostárny a deponie v Horní Nové Vsi. Byly upraveny oba břehy rybníku a začaly práce spojené s obnovou cest, kterých se samotná revitalizace nejvíce dotkla. Mimo jiné bude opravena i cesta mezi Brtví a Prostřední Novou Vsí, dále pak komunikace mezi silnicí druhé třídy vedoucí kolem Bažantnice na Miletín, na křižovatku k prvním obydleným domům Brtve. Na tomto úseku bude položen nový asfalt a také zrenovován propustek přivádějící vodu z polí do Pardoubku. Na senior parku, který je součástí strašidelné stezky, bude vystavěn nový altán. Bude sloužit k odpočinku při procházkách kolem rybníku. Revitalizace Pardoubek je realizována za přispění dotace ze Státního fondu životního prostředí, na altán nám z programu rozvoje lázeňských měst přispěje Královéhradecký kraj.

(pav, lej)

VÝMĚNA OKEN, DVEŘÍ A GARÁŽOVÝCH VRAT U HASIČSKÉ ZBRŮJNICE DOLNÍ A PROSTŘEDNÍ NOVÁ VES

Tak jako každý rok, i v tom letošním postoupíme dál v obnově společného majetku a provedeme několik oprav na různých domech. V těchto dnech byla provedena výměna oken, vstupních dveří a garážových vrat u budovy hasičské zbrojnice na Dolní Nové Vsi, kde chceme v letošním roce ještě zrealizovat novou fasádu budovy. Na základě požadavku hasičů z Prostřední Nové Vsi došlo i na výměnu vstupních dveří tamní hasičské zbrojnice.

(pav, las)

OBNOVA KOMUNIKACÍ V ULICÍCH NA ZÁTIŠÍ A RAŠÍNOVA

Jak bylo avizováno již dříve, společnost Innogy v našem městě hodlá investovat nemalé prostředky do obnovy plynové infrastruktury na mnoha místech našeho města. Po loňských ulicích Nádražní, Zámecká a Vachkova, jsou v letošním roce na řadě ulice Na Zátíší a Rašínova, kde již samotné práce na začátku března započaly. Jakmile budou hotové práce spojené s obnovou plynofikace, budou provedeny v obou ulicích i opravy komunikace. V ulici Rašínova jsou povrchy v dobrém stavu, ale i tak budou obnoveny. Za zmínku stojí hlavně ulice Na Zátíší. Kromě nového asfaltového povrchu v celé délce a širší ulice, budou nejprve odstraněny a posléze zabudovány i nové silniční obrubníky. Dojde k osazení nových obrubníků a opravě veškerých sjezdů na pozemky jednotlivých domů. Ulice tak bude konečně v pořádném stavu a lidé nebudou muset projíždět loužemi a různými výmoly. (pav, las)

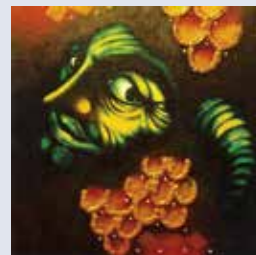
ŘÍZENÍ PŘECHODŮ U ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ

Vzhledem k tomu, že stále více houstne doprava na silnicích druhé třídy protínajících naše město, vznikají mnohdy nebezpečné situace zvláště kolem základní a mateřské školy. Protože jsme obdrželi již několik stížností od rodičů dětí, rozhodli jsme se, že v době školní výuky zavedeme dohled u přechodů pro chodce v ulici Komenského před základní školou a T. G. Masaryka před mateřskou školou. Dohled bude probíhat v čase od 07:00 do 08:00 hod. Přechod bude zajištěn řádně proškoleným člověkem, který bude nejen dohlížet na bezpečí našich dětí při přecházení silnice, ale v případě potřeby může i zastavovat vozidla. Jak to celé bude fungovat, jsme si mohli vyzkoušet při nedávné objížďce Ostroměře pro rekonstrukci tamního železničního přejezdu. Po této zkušenosti jsme si ujasnili, že dohled nad bezpečím našich dětí na přechodech pro chodce u školských zařízení je v dnešní době nezbytnou součástí života v našem městě. (pav, las)

Městské kulturní středisko LÁZNĚ
BĚLOHRAD si Vás dovoluje pozvat na
výstavu

JIŘÍ VAVŘINA

obrazy

MILOSLAV ŘÍHA

skleněné objekty

zahájení výstavy se koná
v Památníku K. V. Raise
v pátek 3. května 2019 v 16 hod.

Otevírací doba: Út, Čt, So 9 - 12 14 - 16,
Ne 14 - 16, výstava potrvá do 23. 6. 2019

Strašidelná Bažantnice se blíží

Kdo se chce zúčastnit jako strašidlo nebo pohádková bytost
ať se ozve na číslo 739 629 482

Odkládejte zdarma vysloužilé elektrospotřebiče na místa zpětného odběru!

- Můžete je odevzdat **prodeji** při koupi nového spotřebiče
- Odevzdejte je na **sběrný dvůr**
- Využijte **mobilních sběrných míst** – informujte se na obecních úřadech
- Další možnosti pro odevzdání naleznete na www.elektrowin.cz

Víte, že díky recyklaci elektroodpadu se do přírody nedostává velké množství nebezpečných látek, zejména freonů?
Víte, že spotřebiče nejčastěji obsahují kovy, plasty a jiné materiály (sklo či beton), které se díky recyklaci dají znovu využít?

Martina Voňku

chytily běžky
na „Kačíráku“

Ze zdejší základní školy nastupuje každoročně mnoho žáků k dalšímu studiu na střední školy a učiliště. Mladí sportovci pak volí školy, které jim umožňují rozvíjet svůj talent v tamních klubech nebo přímo školy sportovní. „Prvák“ jilemnického sportovního gymnázia navštěvuje nadějný běžkař **Martin Voňka**.

Přezdívka	Voňkys
Ročník	2002
Kategorie	U18
Klub	Český krkonošský spolek SKI Jilemnice
Lyže	Fischer
Boty	Alpina
Hůlky	Swix

Užitk

Martine, byli jste dost silný sportovní ročník, po prázdninách vás odešlo za sportem více.

To je pravda. Do trutnovského gymnázia, kde mají zázemí pro basket, ještě nastoupily Aneta Finková a Eliška Linhartová, a Mára Wagenknecht studuje v Jablonci, kam přestoupil do fotbalového klubu.

Ve třídě asi nejste pouze běžkaři. Na jaké sporty se ještě specializujete?

Většinu tvoří biatlonisté, běhu na lyžích se věnujeme tři, máme mezi sebou i jednu sjezdářku a pár atletů.

Jo a na intru ještě bydlím s jedním snowboardistou. Celkem nás je ve třídě dvacet.

A co trenéři?

Máme dva hlavní a jednoho na výpomoc. Pánové Haman a Randák jsou opravdu bezvadní.

Sklobit gymnaziální studium se sportem není jednoduché, jak to zvládáš?

Na školu mě připravoval pan Menčík a říkal, že to tam bude hodně těžký. Samozřejmě měl pravdu, ale spíš je náročný to učení, tréninky se dají zvládat. Trénujeme denně kromě pondělí, v úterý a ve středu pak máme tréninky i dopoledne.

Jsem moc rád, že jsem se sem dostal.

V jakých závodech tě můžeme vidět?

Objíždíme závody Českého poháru a startujeme na Mistrovství ČR. Účastníme i některých veřejných závodů – například Jilemnické padesátky. Střídáme závody „skejtem i klasikou“.

Oblíbená trať, délka, profil...

Nejraději závodím na vzdálenosti kolem 10 km volnou technikou. Nejdelší závod jsem absolvoval na 25 km též volně a líbí se mi desítka na Horních Mísečkách, protože je kopcovitější. Jinak preferuji rychlý, mírně přimrzlý sníh.

Máš nějaký sportovní vzor?

Líbí se mi styl norského běžce na lyžích Johannese Klaeba. Ve dvanácti letech už je vítězem Světového poháru, olympijským šampionem a teď také nejmladším králem Tour de Ski. Z našich pak asi český reprezentant Michal Novák.

Trefit „správnou mazu“ je alchymie. Stalo se mazání lyží tvým koníčkem?

Občas se do toho pustím, ale protože nemám rád klistry, tak o koníčku bych zrovna nemluvil. Před závodem si většinou lyže na klasiku mažu sám. Práškovými vosky mně skluznici upravují trenéři. Mám šest párů lyží a z nich pak vyberu ty nejrychlejší z testů na sněhu.

„Chytlý“ tě běžky už v brzkém věku?

Právě, že vůbec ne. Mými prvními sporty byl tenis a pak fotbal. Ale zimní sporty jsem měl rád vždycky. Dost jsem jezdil na sjezdovkách se strejdou Vaškem. Ve dvanácti jsem dokonce startoval na Poháru České pošty na Stohu ve Špindlu.

„Běžky se mu zalíbily předloni. Jirka Břízek protáhl za Kačírákem stopy, Martin tam kroužil snad denně a úplně ho to nakoplo,“ skáče do rozhovoru Martinova mamka Lenka.

Byl to první impuls. Najednou jsem viděl, že na běžkách se může lyžovat skoro všude, zatímco pro sjezdové lyžování tady podmínky moc nejsou. Minulou zimu jsem se dostal k běžkám i na horách a začalo mě to opravdu bavit.

Běžecké lyžování, to nejsou jen lyže.

Rád jezdím na kole. Na horském jsem už objel i pár závodů. Např. Kolo pro život nebo zdejší MTB maraton. Na silničce jsem už dal i na jeden záťah stovku. V létě dobře simulují běh na lyžích kolečkové lyže. Moc mě mrzelo, že jsem pro nemoc nemohl startovat na loňské Lázeňské lyži, doufám, že letos už to vyjde.

Doplňkově si zahráji fotbal nebo tenis.

Jaký máš nespportovní koníček?

Poslední dobou pro lyžování není na ostatní aktivitu moc času. Ale jinak rád pomáhám „taťkovi“ na zahradě, občas si zajdu s kamarády jen tak ven a s chutí se podívám na komedie ze sportovního prostředí, jako např. Kokosy na sněhu.

Startem na Hančově memoriálu tento víkend ukončíš první závodní sezonu. Jakého výsledku si nejvíce ceníš a jaký máš cíl?

Určitě 20. místo na M-ČR v Novém Městě na Moravě v dorostencích a postupně bych se chtěl propracovat do první desítky v Českém poháru.

Děkuji za rozhovor a přeji ať se ti daří ve stopě i ve studiu.

Jaroslav Voves, foto: autor, archiv M. Voňky

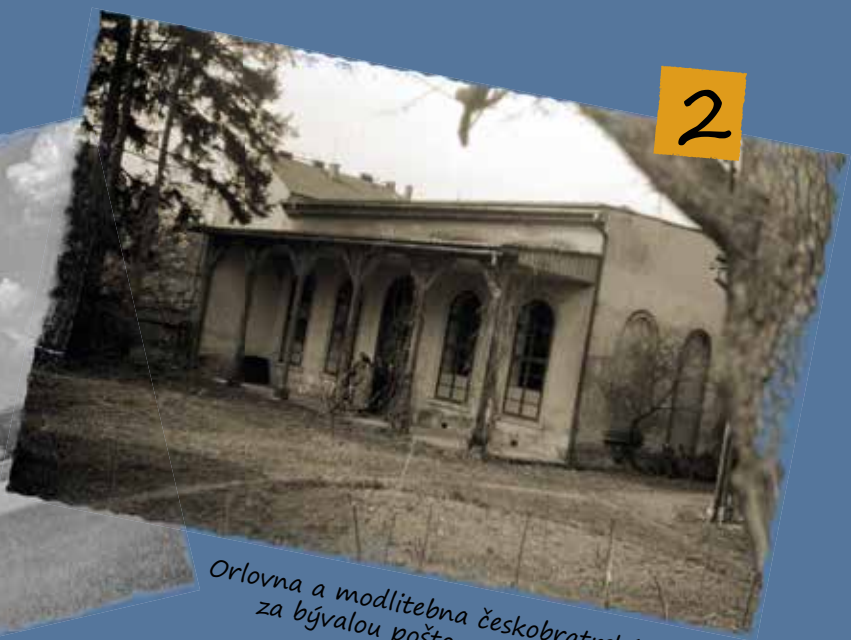

Historické fotky z Lázní Bělohradu

1

Starý Bělohrad od nádraží

2

Orlovna a modlitebna českobratrské církve za bývalou poštou na Třetí straně

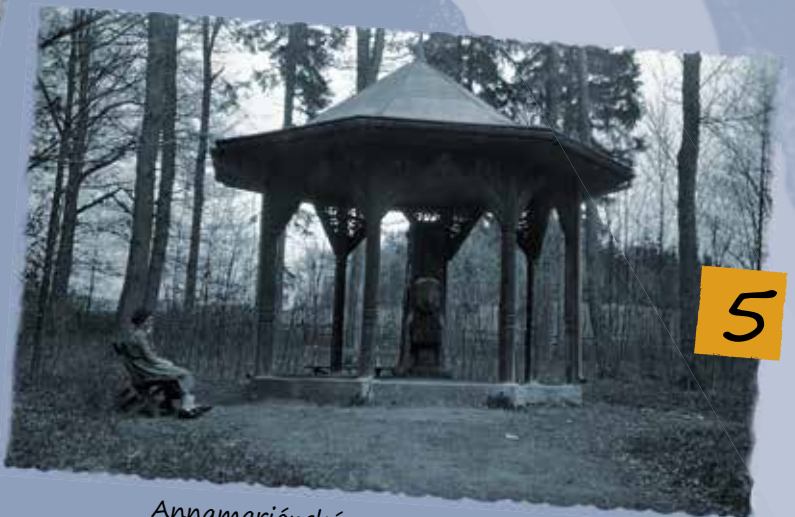
3

Ježkův domek v Horní Nové Vsi (1956)

4

Těžký život rodiny Ulvrovy - Horní Nová Ves

5

Annamariánský pramen v Bažantnici

6

Flumovy sady v Horní Nové Vsi v roce 1953

7

Mlčnice na svoz mléka v Horní Nové Vsi 1956

Lázně Bělohrad.

8

Hotel Dědek - Lázně Bělohrad za mostem

9

Nové domy ve vznikající Lázeňské ulici

LÁZNĚ BĚLOHRAD.

10

Nádražní budova, vpravo hotel U nádraží (dnes sídlo firmy ZEPO) kolem roku 1900

ISSN 2533-8005

9 772533 800006

04